

Liber Octauus **Rōnalis**

In quibusdā tñ eccl̃is legit̃ euā
gelium de matheo i quo h̃etur Et
nō potuerūt subuere domū;
illā. fūdata enī fuit sup petram
firmā. **S**eq̃tur offertoriū de ṽ
bis dauid in paralipomenō. i.
libro vl. c. Vel fm alios sunt
ṽba salomonis. **D**ñe de⁹ i sim
plicitate cordis mei: letus ob
tuli vniuersa hec. **O**btulerūt ei
sacrificia inestimabilia q̃ signi
ficant bonas opationes siue co
gitationes a bona desideria q̃ i
estimabilia sunt a numero et
p̃cio. **S**eq̃tur postcoio **D**om⁹
meac̃. ysa. lvi. a mathe. xxi. c.
Nota si festū dedicationis eccl̃ie
occurrerit in passione dñi sic i
sequēti hebdomada. **S**i ṽo i fe
sto ascensionis de ascensione fiet
officiū a officium dedicationis
differat. **S**alomō enī dedica
uit tēplum. xij. die mensis sep
tembris. a. x. die mensis occur
rebat cenopl̃xia. celebrauit au
tem dedicationē templi p̃ septē
dies a progauit cenopl̃xiam
vsq; post dedicationem.

Sequitur octaua pars. de
computo a kalendario a de p
tinentibus ad illa.

De cōputo a kalendario.

Quoniam sicut
ait beatus au
gustin⁹ sacer
dotes oputus
scire tenentur
alioquin vix
in eis nomen sacerdotis stabit
sub quo ṽbo noticiā; cur sus tē
poris lune ac kalendarij intel
ligim⁹. Quoniam oputus est
scientia certificādi tempus fm
solis a lune p̃gressum. idcirco
ad simplicium sacerdotū instru
ctionem in hac octaua a finali
pte de hoc aliqua claro sp̃edio
p̃stringem⁹ put ad vsum ec
clesie dīnoscat̃ur p̃tinere. **D**icit̃
aut̃ computus a cōputo cōpus
tas q̃ in ip̃o op̃utando p̃cedi
mus nō q̃ in ip̃so cōputare do
ceamur. **E**st enī duplex op̃ut⁹
sc̃ astronomicus seu philoso
phicus a vulgaris seu eccl̃esia
sticus. **S**i de astronomico nil ad
p̃ns. **V**ulgaris computus est
scientia distinguēdi tempus
certa rōne siue sciētia tēpis dis
cretiua fm eccl̃ie vsum. **T**ē
pus ṽo put hic sumit̃ est fm
tullii q̃dam quātitas annū mē
surm diurnū seu alteri⁹ spacij.
Vel tēpus est mora motus re
rum variabilium. cui⁹ p̃tes de
cem cē dicūt̃ur. s. annus: mēsis:
septimana: dies: quadrās: hora

Liber Octauus Rōnalis.

punctū: momentū: vñcia: et a
thomus. **A**nnus otinet. xij. mē
ses. a. lñ. septianas. 7 diē vnā.
a treccētos sexagintaquīq; diē
es a sex horas. **M**ēsis otinet q̄
tuor septimanas vel paulopl⁹
Septimana septe; dies. **D**ies
q̄tuor q̄drantes. **Q**uadrās sex
horas. **H**ora q̄tuor pūcta. **P**ū
ctum decē momēta. **M**omētū
xij. vñcias. **V**ñcia. xlviij. atho
mos. **A**thomos idiuisibilis ē.
Pāthomos grece diuisio dicī
vñ athomos grece idiuisio la
tine. **A**nni ergo solaris fere xij.
ps mēsis ē. **S**eptimana vō ē
fere q̄rta ps mensis. **D**ies natu
ralis septima pars septimane.
Quadrās q̄rta ps diei natura
lis. **H**ora sexta ps q̄drātis. **P**ū
ctum q̄rta ps hore. **M**omētū
decia ps puncti. **V**ñcia duode
cima ps momēti. **A**thomos. xl
viij. ps vñcie. **E**st a alia tps
diuisio. s. p. eui: p. etatē: p. secus
lum. p. lustrū: p. olīmpiadē: a p
inditionē. de q̄bus infra dicet
Ceterz tria sūt tpa ānoz. siue
triplex ē ann⁹. s. solaris: luna
ris: et magnus. de q̄bz pūdi
mus i hac octaua pte tractare
q̄ duas pñcipalit⁹ h; ptes i q̄z
pma agit⁹ de anno solari a de
magno. **I**n secūda vō de lūari.

De anno solari.

De āno sol. Quid sit lū. an.

In hac pma b⁹ opis pte
de anno solari tractat⁹. q̄
i q̄tuor s b diuidit⁹ pñculas. **I**n
q̄z pma agit⁹ qd sit ann⁹. **D**e
initio anni. **D**e multiplici anno
De duodeci signis. **D**e bisexto
De q̄tuor anni tpi bz. a de ieiū
nijs illor. **D**e solstitijs a eq̄no
ctijs. **D**e magno anno. **D**e era
De olīpiadē. **D**e lustro. **D**e eta
te. **D**e seculo. a de euo. **I**n secū
da pte agit⁹ de mēse. **D**e kalen
dis. **D**e nomis. **D**e ydibz. vñ a
q̄lit⁹ dies denoient⁹. **D**e diebz
ēgiptiacis a camicularibz. **I**n
tercia agit⁹ de septiana a q̄ sit
lūa kalēdarz cuiuslibet mēsis a
q̄ die septiana q̄libz mēsis inci
piat. a de lris dñicalibz. **D**e re
gularibz a solaribz. **D**e occurrē
tibz. a dñiditione. **I**n q̄rta a
git⁹ de die. de momēto. a de hōa

Quid sit lunaris annus.

Annus ē solis anfractus
cū pactis treccētis sexagi
taquīq; diebz ad eadē loca fir
dex redit. **D**icī ergo ann⁹ qz
mēsis in se recurrētibus vol
uit⁹. ab an qd ē circū. et eo is.
quasi circularit⁹ rediens. **V**ñ
a ānus dicī quasi anulus. id
est circūl⁹. eo qz in se redit. vñ
de v gili⁹. **A**tq; in se sua p vñti
giā voluit⁹ ann⁹. **E**t qd hoc ān

Liber Octauus Roma is.

in uetas lras sic apud egyptios
ann⁹ iudicabat. **P**ingebat eni
draconē caudā suā mordētē qz
i se recurrit. a sic adhuc a qbus
dā figura^r alij annū ab inouatōe
dicūt. sēp enī renouat. **A**nn⁹
fm diuersos diuersa bz initia.
qm ambs a egyptij illū iclwāt
post solstitiū estiuale. s. a septē
bri p eo qz legit^r arbores in pū
cipio mūdi fructū hūisse. quia
ergo hoc i septembri otigit pu
tāt tūc mūdū factū fuisse iō ibi
incipiūt annū. **R**oma vō pōpi
li⁹ a romani annū a ianuario i
ceprūt p eo qz tūc l paulo añ
sol nobis icipit appropiquare
Judai a marcio iceprūt qz i eo
odit⁹ ē mūdus. a ideo dicūt qz
xviij. dies ei⁹ ē p⁹mus dies seculi
qz oēs q ad aliq⁹ oputiste imi
tant. **O**psi nāq; a septēbri inci
piūt regulares: lunares: a em
bolismos: a epactas: a oēs an
nos lunares. **A** ianuario vō ici
piūt aureū numex a qsdā lite
ras dñicales. **A** marcio regula
res: solaēs: a occurrētes. a qsdā
lras dñicales put i. ij. pte appa
rebit. **S**ane qdā modernū ob
reuerētiā saluatoris oputāt an
nos a natiuitate eius. **A**lij vō
ab ei⁹ icarnatōe. i. a oceptōne
btē marie qñ illa dixit **E**cce an
eilla dñicē. Statim enī fuit xps

Quid sit solaris annus.

homo a plen⁹ spūsācto. **A**n
noz ali⁹ ē naturalis: ali⁹ vsua
lis: ali⁹ legitimus: alius emer
gens: ali⁹ solaris: ali⁹ magn⁹
ali⁹ olimpias: ali⁹ lustralis: ali
us indictionalis: ali⁹ iubileus:
ali⁹ benignitatis: ali⁹ eternita
tis a glorie. **A**nnus natural
ē cū luna soli supponitur vñ sol
eclipsim patit. **V**sualis siue
tpalis est q fm vsum hōim sus
mit initū. videlicet a ianuario
vsq; ad sequentē ianuariū.
Legitimus siue ceremonialis ē
q cputatur fm lunationes ab
apli vsq; in aplem. **A**prius enī
ē p⁹mus mensis apud hebreos
Emergens ē in quo aliquod ma
gnū iudeis vl aliis otigit a
quo facto in illi⁹ memoriā an
nū icipiūt cputare. s. a qñis
die. **A**nnus solaris ē spaciū in
quo circuit sol. xij. signa zodia
ci quē circulus facit ut pmissus
est in trecentis. lxx. diebz. a fere
vi. horis. **F**ere dixi ppter qdam
momēta q adnciūtur sicut in
fra dicitur. **D**e aut sex hore de
q⁹to in q⁹ti annū faciūt vnum
diē naturalē bisextilem. a ann⁹
iste cōis ē omnib; gentib; a ici
pit qualibet die. a qlibet die fis
nitur trāfactis pdictis diebz. a
iste pōt etiā dici naturalis. **S**i
gna vō pdicta sūt ista. **A**ries

Liber Octauus Rōnalis

thaurus: gemini: cancer: leo: v
go: libra: scorpio: sagittarius:
capricornus: aqrius: a pisces. vñ
vñ. **N**ec sūt signa poli q̄ sep
sūt via soli. **E**st aries thaurus
gemini cancer leo vgo. **L**ibra q̄
scorpio. chyrō capricornus vñ
la pisces. **E**t nota q̄ celi habi
tatio stat circuloz distātia 30
nis. **N**one aut ipse sūt. v. q̄ iō
zone l circuli appellant q̄ i cir
cūductōe spere existūt. **H**odi
acus aut circulus ē q̄ ex lineaz
quiq̄ angulis ex vna linea cō
stat. **R**ursus zodia grece dici
tur aial siue signū latine. inde
zodiacus ēz aial seu signifer cir
culus ex eo q̄ in medio firma
mēti sūt. xij. signa p trāsuerfuz
posita equalit p circuli distā
tia q̄ formis a noibz aialū de
signat q̄ sol itras in illa pprie
tates aialū q̄ dāmo sortit. vel
q̄ stelle in signis disposite sūt
aialū i figuris. **S**ignū aut di
cit duodecim p zodiaci. **S**ol
q̄ de intrat in aliquo de p̄dictis
signis qlibet mense in. xv. kal.
in ecclia. vñ in martio intrat i
arietē. xv. kl. aprilis. **I**n apli
intrat in thaur. xv. kl. maij. et
sic p ordinē mēsiū a signoz.
Primū igit signū ē aries in q̄
sol ēz effectus. i quo signo ē
sol circa p̄ncipia veris sic dictū

Quid sit lunaris annus.

q̄ sicut aries ē aial retro debile
hñs añ aliquid roboris sic po
strema solis illo tpe debilia sūt
frigore ei⁹ fortitudinē minuen
te. anteriora vō q̄ estatē respi
ciūt aliqd fortitudinis. i. calor
ris hñt. vel q̄ sicut aries in hie
me cubat i latere sinistro. i. ve
re aut incipit cubare in dextro.
sic sol añ illud tēpus morat i
sinistro latere firmamenti. s. in
meridie. tūc vō intrat lat⁹ dex
trū. s. vñs aq̄lonē. **A**ntiq̄ hoc
signū p̄t amorē iouēw caue
rūt i cui⁹ capite q̄ simulac fa
ciūt arietis cornua fingūt.

Secundū signū ē thaurus sic
dictū q̄ sicut thaur⁹ fortior ē
ariete sic fortioris est efficacie
sol in illo tpe quo ad nos q̄ in
p̄cedit. vñ tamē añ ē efficacis
or q̄ post. sicut thaur⁹ ante ē
fortior q̄ retro. **A**ntiqui ideo
thaurū int⁹ sidera in honore iou
is collocauerūt quia ille fabu
lose fingit in bouē ouerfus qñ
europā transuexit. **T**ercū
gemini sic dictum q̄ i illo tpe
vis solis geminat. incipit enī
ēē calid⁹ i sicus effectiue. vel
q̄ tūc p̄cipue res geminat. i.
multiplicat. aues enī a aialia
fet⁹ pducūt. vel p̄t gemios si
ue duos gēd⁹ q̄b; s̄b illo signo
magis q̄ s̄b aliq̄ sol eleuat a

Liber Octauus Rōnalis.

terra. Antiqui aut hoc signum
geminū vocauerūt ppter castorē
et pollucē q̄s post mortē int' no
tissima sidera constituerūt. **Q**u
tū cācer sic dictū qz cācer ē ani
mal retrogradū et tūc sol retro
gradit' discedēs a nobis cū p?
appropinquauerit nobis. **Q**ui
tū leo sic dictū qz leo ē aīal cru
dele et semp febricitās sic et tem
pus illud crudele ē et generans
febres. Rurſus qz hercules leo
nē fortissimū in grecia occidit.
ideo ppter v̄tutē suā hūc int' .xij
signa statuerūt. **S**extū vir
go qz sicut v̄go nībil generat.
sic tēpus istud sterile nībil no
uū generat: generata tñ matus
reſcere facit. **E**st enī tēpus can
iculariū diez. **S**eptimū li
bra sic dictū ab equalitate mē
sis ipsius qz sole ibi exīte dies
et nox eque pōderata ē qm tūc ē
eq̄noctiū autūnale. **O**ctauū
ē scorpi⁹. sicut enī scorpi⁹ vene
nōsus ē et pūgit sic et tēpus il
lud morboſū ē ppter īequalitatē
aeris. **E**st enī mane frigus pun
gens et ī meridie calor vrēs.
Nonū sagittari⁹ sic dictum qz
venatio q̄ p sagittarios fit ple
rūqz tūc sepe exercetur. vel ppter
fulgura q̄ tūc sepe cadūt q̄ ytalī
et sagittas vocāt. **D**ecimū ca
p̄ cornus. sicut enī cap̄ corn⁹ in

Quid sit solaris annus.

abruptis mōtibz siue in excelsis
p̄cipit' pascit'. sic sol tūc ē in
altissimo gradu v̄sus meridiē.
vel sicut cap̄ corn⁹ mōtes solet
ascēdere sic sol tūc ad nos ascen
dere incipit. **R**urſus antiq̄ ca
p̄ cornū figurā int' sidera sinxerūt
ppter caprā iouis nutricem cui⁹
posteriozē p̄ter corpis in piscis
effigie formauerūt ut pluuias
designaret q̄s plerūqz idē men
sis in extremis solet h̄re. **U**n
decimū ē aquari⁹ sic dictum qz
tēpus illud aquis et ventis abū
dat. **D**uodecimū ē piscis qz
sicut piscis ē animal aquaticū.
sic et tēpus illud ppter multas
pluuias aquaticū ē. vel qz tūc
aquis resolutis ē tēp⁹ piscatio
nis. **V**erz sic sicut patet ex p̄
missis signa equalia sint fm a
stronomicos. ecclia tñ illa n̄ po
nit equalia. **N**ā qnqz plures di
es sunt in vno signo q̄ in alio
cū vn⁹ mensis plures dies ha
beat q̄ ali⁹. vñ plures erūt gra
dus vn⁹ q̄ alteri⁹ signi. **B**ra
dus aut dicitur spaciū quo sol
motu suo transit ī zodiaco die
naturalī. **E**x iā dictis aut facile
sciri pōt ī q̄to ḡdu alie⁹ signi sit
sol q̄cūqz die. **P**orro dies bisex
tilis de q̄ dictū ē dicit' bisextilis
sz p̄hos q̄si ex bisse mōmētoz
collecta. qd sic poterit op̄hedi.

Liber Octauus Rēnalis.

Sol em̄ in quolibet signo mo-
rat. xxx. diebz. a. xxx. triētibz ho-
raz. a. xxx. bisse momētoz. Et
triēs ē tertia ps alic⁹ rei ostan-
tis ex tribz p̄tibz. Bisse vō sunt
due ptes. **S** multiplicitatis du-
odecies. xxx. diebz hēmus cccx.
dies triginta triētes horaz oſti-
tuūt. x. horas que multiplicatē
duodecies faciūt quīqz dies tri-
ginta bisse momētoz otinent
xx. momēta a ita duo pūcta. s.
multiplicitatis duodecies duo-
bus pūctis hēmus sex horas ex
bisse momētoz collectas: q̄ de
q̄rto i q̄rtū annū oſtituūt vnā
diē q̄ dicit⁹ bisextilis. **R**urſus
fm p̄ſidoy p singulos annos
crescit ps q̄ta aſſis. at vbi q̄rto
anno aſſis opleta fuit bisextū
vnū facit a ideo p q̄tuor ānos
vnus dies bisextilis adiect⁹ ē.
Dictus ē aut fm eū bisext⁹: qz
bis sexies ductus aſſe; facit qd̄
ē vn⁹ dies. In quo loco kalen-
darij debeat p̄m̄ illa dies bis
v̄ſibz otine? Bisextū ſexte mar-
tenuē kalende. Poſteriore die
celebrat⁹ feſta mathie. Hoc ē
dicere qz i illa h̄a vbi dicit⁹ i ka-
ledario. vi. kal. martij debz po-
m̄ dies bisextilis a tūc ſtamus
ſiue ſedemus duobz diebz ſup
illa h̄a a feſtū ſacti mathie qd̄
debēt illa die celebrari celebrat⁹

Quid ſit lunaris annus.

In ſequēt. ita tñ qz int⁹ ipſū
feſtū a vigiliā nullū ſit mediū
nō intereſt tñ vtz ipſū feſtū
in p̄ma vel i ſecūda die p̄dicta
rū duaz celebret⁹ ſi regionis i
hoc oſuetudo ſeruet⁹. **P**ſidoy
dicit qz a. vi. nonas martij vſ
qz i diē kalē. ianuarij lune cur-
ſu bisextus appom̄t atqz inde
detrahīt. **S**i aut volumus ſci-
re qñ ſit ān⁹ bisextilis debem⁹
diuidere annos dñi p q̄tuor q̄-
tiens poſſum⁹ a ſi nullus ſup a-
uerit tūc erim⁹ i anno bisextili
ſi aut aliq̄s remaſerit tūc non
erit bisext⁹. vñ vſus Annū di-
uiſi dñi p quatuor eque. **N**ō
ſtāt bisextum qua rōne ſcias.
Hoc aut vtz ē fm illos qui di-
uidunt annos dñi incipiendo
a natiuitate. vel a ianuario. et
nō fm illos qui incipiūt ab in-
carnatione. **A**lia etiā doctrina
ad inueniendū bisextū ponetur
infra vbi de occurrētibus ageſt.
Tpa ſiue ptes annū ſolaris ſūt
quatuor. ſ. vr: eſtas: autūn⁹:
a hiems. ut dictū; eſt in ſexta
pte ſub quarta feria terciē heb-
domade aduēt⁹. Dicta aut ſūt
tpa a coionis tpamento eo qz
inuiſe ſe humore: ſiccitate: ca-
lore: et frigore oſtēperēt. **N**ec
a curricula dicit⁹ qz nō ſtant
ſi currūt. **V**er dictū ē qz viret

Libr Octauus **Rōnalis**

Estas dicitur ab estu. i. calore. ide estas qñ vsta a arida. **A**utūnus a tēpestate vocatur qñ a folia cadūt a oia maturescūt. **H**iemis dicit rōne emispērij qz tūc sol circulo voluit breuiori. **V**n a hoc tēpus bruma dicit qñ brachī. i. breue. l. a cibo. qz tūc maior ē vscēdi appetit⁹. **E**da citas enī grece bruma appellatur. **P**rincipia aut ptiū annī bz ecclesiā bis vsibz otinēt. **F**estū clemētis hiemis caput ē vniētis. **C**edit biēs retro catlxdras to simone pētro. **V**er fugat vrbā⁹ estatē simplorizā⁹. **I**d ti bi qd restat autūm tpa pstat. **H**oc ē dicere festū clemētis qd ē. viij. kal. decēbris ē pncipiū hiemis a durat vsqz ad festum catlxdre sacti petri. tūc incipit ver a illud festū ē. viij. kl. marcij. a ver durat vsqz ad festum sacti vrbani. qd ē. viij. kal. iunij. tūc incipit estas a durat vsqz ad festū sancti simplorizā⁹ qd ē. viij. kal. septēbris. tūc incipit autūm a durat vsqz ad festum sacti clemētis. in q incipit biēs. **I**n his qtuor pti bz ām triuana ieiunia celebrā⁹. a iō ieiunia qtuor tēporz appellant. **I**eiunū veris ē i pma septiana qdragesime. s. in qrtā feriā p⁹ cineres. **I**eiunū estatis ē i pma

Quid sit solaris annus.

die mercurij post pēte. **I**eiunū autūm ē in terciā die mercurij septēbris. s. in qrtā feriā post festum sactē crucis. **I**eiunū hiemis ē in quarta feriā post festū brate lucie. put ibi dictū ē. vñ vsus. **V**ult crux lucia cineres carismata dia. **V**t det vota pia quarta sequēs feriā. **F**uit autē hxc ieiunia in quarta feriā. qz i quarta feriā xps a iuda traditus est. a in sexta feriā qz in ea crucifix⁹ est. a in sabbato quia tūc apostolorz tristitiā de nece saluatoris repntam⁹. nam si cōpatimur a ore gnabim⁹. **A**d uent⁹ aut domini qñ celebret⁹. dictū est in sexta pte sub titulo de aduētū. **A**dhuc in anno solari contingūt duo solstitia a duo equinoctia. **S**olstitia in estate a in hieme. **E**quinoctia in vere a in autūno. **E**st aut solstitium maxima inequalitas diei a noctis siue ingressus solis in cap⁹ cornū vel cancerum. **E**t dicitur solstitium qñ solis statio eo qz tūc sole stante crescunt dies vel noctes. **E**quinoctiū ē maxima diei a noctis equalitas. qz tunc equali spacio horarum cōsistunt. siue ingressus solis in arietem vel libram. **V**bi autē sit locus solstitiorum et equinoctiorū his vsibz otinetur.

Liber Octauus Rēnalis.

Solsticiū dēcō xpm pīt atq;
iobannē. Equa crucis festum
dāt tpm martis a p dūs. Hoc ē
dicere q solsticiū biemale ē añ
natiuitatē xpi. x. diebz. videlic;
xviij. kal. ianuarij. q tpe sol in
cipit altiores circulos ptere. a
solsticiū estiuale ē añ natiuita
tem iohis baptiste. totidē diez
bus. vicz. xviij. kal. iulij q tpe
incipit sol ad inferiores circulos
remeare. vñ estiuale solstij
dies maxm⁹ sicut a biemalis
dies minimus iuenit. **S**i hz egi
ptios biemale ē. xij. kal. ianua
rij. fm grecos. ix. kal. Estiuale
vō ē fm egiptios. xij. kal. iulij
fm grecos. ix. kal. Itē in festo
crucis. vel fm alios. xij. kalen.
octobris ē eqnoctiū autūnale
a vbi dicit in kalēdario p dūs
marci. vel fm alios. xij. kalen.
aplis ē eqnoctiū vernale. Oliz
emī ann⁹ in duas tm ptes diui
debat. s. in estiuale a biemale
solsticiū a i duo emisperia.

Magnus aut ann⁹ oplet^r re
uersis planctis oibus ad loca
sue creationis qd fit annis nō
potioribz. dxxx. Mūdānus vō
ann⁹ erit oibus stellis ad pri
ma loca reuersis qd fit demum
post quidēcā milia ānoz. **M**a
gister dicit i historia sup gen.
vbi agit de eēetate noe q ma

Quid sit solaris annus.

gnus annus impletur p curricula
la sexcētoz annoz. **E**ra qua
vtitur hispani singuloz āno
rū ē ostituta a cesare augusto.
qn ad p mū cēfū orbē descripsit
Dicta ē aut era ab ere. ex eo q
ois orbis es reddere pfessus ē
reipublice romanor. **P**ri⁹ aut
fuerūt inditiones a postea ere
Olimpias ostituta ē apd gre
cos in elide ciuitate elijs agen
tibus agonē a qnquēnale cer
tamē qtuor medijs annis va
cātibus a ob hoc tēpus elidij
certamine olimpiadē vocauer
rūt. qdriēmo in vna olimpiadē
de supputato. **L**ustrū ē pte
sim. i. qnquēniū qd qnto āno
dicitur o dū p p^t olimpiades a ro
manis. **P**ōdū em erat ofules:
neq; ere. **Q**uinquēnale quidē
tēpus ideo sic vocatū ē q cēfū
p qnquēniū i republica pacto
vibs romana lustrabat. **A**pd
eosdē romanos ē ann⁹ inditō
nalis qui ter qnos otinet āno
nos ut infra dicetur a pmissuz
est. **A**pd hebreos ē ann⁹ iu
bileus. i. remissionis qui septe
mis opletis annoz lxxvomas
dibus celebratur. de quo dictū
ē i sexta pte sub ti. qnqgesime.
Apd xpianos ē annus bēni
gnitatis a grē i quo xps vnit
a nos sola bēnignitate redemit

Libre Octauus Rōnalis.

Apud factos op̄hensores ē an-
nus eternitatis et glorie. ī quo
exultabūt facti ī gl̄a sine fine.

Rurſus ſecula generatioibz cō-
ſtant ſic dicta q̄ ſequūt̄. ab eū-
tibz enī alijs alijs ſuccedūt. Hoc
tēpus q̄dā q̄nquageſimū annū
dicūt quē hebrei iubileū vocāt
ut iam dictū ē. Et ob hāc cauſā
hebrei p̄t̄ vxorem et liberos a
mans dñm ſuū aureptuſa ſer-
uitio ſubiugāt̄ ſeruire iubet̄ ī
ſeculū. i. vſqz ad annū q̄nq̄ge-
ſimū. Etas aut̄ plerūqz dicit̄ p̄
vno anno. et p̄ ſeptē. et p̄ cētū
et p̄ quīs tpe. Vñ etas ē q̄d
de multis ſeculis inſtruit̄. et idē
dicta ē etas q̄ſi ciuitas q̄ſi ſilitu-
do cui. Nam eū ē etas p̄ptua
cui⁹ neqz initū neqz finis noſci-
tur. Deriuatū ē aut̄ eū ab eo-
uas q̄d apud grecos aliqñ p̄
ſeculo et aliqñ p̄mīſ p̄ eterno.
Prope vō etas duobz modis
dicit̄. vicz hois. ſicut infantia:
iūuent⁹: et ſenect⁹. Aut mūdi
cui⁹ p̄ma etas ē ab adam vſqz
ad noe. Secunda a noe vſqz
ad abraam. Tercia ab abraam
vſqz ad dauid. Et q̄rta a da-
uid vſqz ad trāſmigrationē iu-
de ī babiloniā. Quinta de iuda
vſqz ad aduentū ſaluatoris ī
carne. Sexta q̄ nūc agit̄ vſqz
q̄ mūd⁹ iſte ſimiat̄. Quot aut̄

De Menſe.

ſūt añi ab origine mūdi dictū
ē ī vi. pte ſub ti. de ſeptuageſiā.

De Menſe.

Dicto de anno. ſequūt̄ vi-
dere de meſe. Eſt aut̄ men-
ſis ſpaciū t̄pis q̄ a pl̄to pl̄to
recedēs eidē ſpleto ſuo circulo
ſociat̄. Et dicit̄ meſis a menſu-
rando eo q̄ ann⁹ p̄ meſes men-
ſurat̄. vel a mene q̄d ē defect⁹.
eo q̄ luna ſingulis meſibz viſu
deficit ab hūano. Vel ſm p̄ſi-
a mene grece q̄d ē luna latine.
apud grecos enī meſes legiti-
mī nō ex ſolis circulo ſed ex curſu
lune onumerant̄. q̄d eſt de no-
ua ad nouam. Diuiditur aut̄
ann⁹ p̄. xij. meſes. quia ſol pa-
grado zodiacum duodecī cir-
cuit regiones ſignoz et ī his
.xij. meſibz cōmorat̄. Romul⁹
tñ voluit tñ dccē eē meſes ī an-
no. incipiēs a marcio quē mar-
ti deo belli. quem patrem ſuū eē
putabat dedicauit. vñ ouidi⁹
ī p̄mo faſtoz. Tēpora digere
ret cum oclitoz vrbis ī annuz
Inſtituit meſes quinqz bis eē
ſuos. Sed numā p̄pili⁹ vidēs
q̄ ann⁹ nō bñ dccē meſibz cō-
plebat̄ ſupaddidit duos p̄n-
cipio. ſcilicet ianuariū et febru-
ariū. Ianuari⁹ dicit̄ a ianua
q̄ ſicut p̄ ianua; intram⁹ domū
ita p̄ ianuariū intram⁹ annum

Liber Octauus Rōnalis.

Est enim finis anni. vel dicitur a iano deo qui ab antiquis dicebatur principium et finis omnium rerum. Ei enim fuit a gentilibus mensis ille consecratus unde et idem ianus bifrons pingitur ut annum introiret et exiret demonum streff. de quo dictum est in vi. parte sub ti. de circūcisioe. **F**ebruarius dicitur a febris qui tunc de facili contingunt. vel a febris. id est purgationibus. Sunt autem februe oblationes facte pro mortuis. Romanum enim illo mense memoriam animarum habebat et eas purgabatur celebrando exequias mortuorum. vel huiusmodi dicitur a februi plutone cui eo mense sacrificabatur. **M**artius dicitur a Marte patre romuli. vel quod eo tempore cuncta aiantia aguntur ad mare et ad concubendi voluntatem. Appellatur etiam quoniam mensis novorum quod est anni initium. Et quoniam novum ver quod in eo viridescunt fructibus nobis transactionum probatur occasus. **A**prilis dicitur quasi aperilis quod tunc terra aperitur ad germinandum flores aperit et arbores incipiunt pullulare. vel aprilis pro venere dicitur quod afrodisiæ gratia dicitur latine venus. **M**aius a maioribus natum dicitur quod erat princeps reipublice. vel a maiora matre mercurij. **I**unius a iunioribus natum dicitur. Erant enim olim maiores. id est seniores qui appellabantur patres et hi

De mense

in ciuitate sepe remanebant viri regimini consulentes. Erant et iuniores qui ibant ad pugnandum pro republica. et ideo maius a maioribus. iunius a iunioribus nomen accepit et in illorum honore instituti sunt. vel dicitur a iunone. **J**ulius dicitur a iulio cesare quod tunc natus fuit. vel quod tunc de hostibus triumphauit. **V**icit enim cleopatra reginam egypti cum antonio viro suo bello nauali. **J**ulius tamen prius quintilis dicebatur eo quod esset quintus a marcio: qui secundum romulum principium erat anni. **A**ugustus est dictus ab octauiano augusto qui tunc natus fuit. vel quod tunc hostes superauit. **P**rius tamen dicebatur sextilis eo quod sextus est a marcio. **S**eptember nomen habet a numero et imbre quod septimus est a marcio et ibres habet. sic et october nouember: atque decembris: ex numero et ibribus vocabula acceperunt quem numerum decurreret decembris finit pro eo quod denarius numerus precedens numeros clausit. quod autem dies quilibet mensis habeat bis vltibus ostinet. **I**unius aprilis septemque nouemque tricenos. **P**lus unum reliquum habet februs octo vices nos. **C**ui si bisextus fuerit superaddit vnus. **H**oc est dicere quod iunius a prius septembris et nouembris habent xxx. dies. Reliqui autem menses habent xxxi.

Liber Octauus Rōnalis

Sed february tñ hz. xxviii. a qñ ē bisext⁹ hz. xxix. Sciendū aut ē q cūlibet mēsi pmo dati fuerūt. xxx. dies. q multiplicati duodecies ostituūt trecentos sexaginta dies. De qñq; vō resis diuis dat⁹ est vn⁹ ianuario eo q est pñcipiū anni a etiā rōne iphi⁹ numeri qz ipar numerus mūdus ē et numero ipare de⁹ gaudet. **S**ecund⁹ dat⁹ ē marciō pñt eandē iparitatē. **T**ercius maio. **Q**uart⁹ iulio. **Q**uñ octobzi. Cesar aut august⁹ w lēs suū mēse eē equalem mēsi iulij abstulit february vnā diē qz erat mēsi tristitie atq; luct⁹ a attribuit eā augusto a ita remanserūt february tñ. xxix. et augusto. xxxi. Demū astrologi romani abstulerunt aliā diē february a addiderunt decēbz. ad hoc ut finis pñcipio rñderet a sic february tñ remāserunt xxviii. a decēbz. xxxi. **V**erūtñ ad quādā opnsationē vna dies vic; bisextilis ē de qrtō i qrtū annū february restituta. Qua vō die vel q feria qlib; mēsis in trāt iam sub ti. de septimana dicet. **S**ane in qlib; mēse sunt tres dies celebres q solis pñns noib; noiantur. a ab eis ceteri denoiant. s. kalende: none: et pñdus. quos romani pñt dies fe

De Mense

stos vel pñt officia magistras tuū instituerūt. His em dieb; in vrbib; oueniebāt kalēde sūt pñi dies mensis. Et dicūt qñ colēde qz tūc semp erat festū in nomis. vñ ouidi⁹. **V**endicat ansonas saturnia iūmo kalēdas. **V**el qz tūc a romano populo pñcipia mēsiū celebrabāt sicut sit ab hebreis. vñ ouidi⁹. **S**alue festa dies meliorq; res uertere sep. **A** pñlo rez digna potente coli. **V**el dicūt a colo qd ē wco. **P**rimo nāq; die mēsis pñco de more populū ad nūsdinas weabat clamans toties calo quot dies erāt vsq; ad nonas. Et ideo dicūt pluralitē kalēde a plurib; weationib;. **V**el a calo qd ē bonū omen p totum mēsem bñdum. **T**ūc enim sibi mūtuo encenia transmittēbāt. **N**one vō sunt qtuor vel sex dies in quolib; mēse qui sequūt post kalendas. Et dicūt a nūsdinis qñ nūdime. qz tūc romani nūdinas colebant. ideo aut in aliquo mēse erant none siue inchoatio nūdinaz in die qñta a in aliq in die septima. ne pñdones certū tēpus ad infidiādū mercatorib; hērent. **V**el dicūt none a nomis qz dies ille non⁹ erat añ pñdus. **V**el a nō qz tūc nullū fiebat festum. vñ ouidi⁹

Liber **O**ctauus **R**ōnalis.

Ronaz tutela de⁷ erat. **P** dus
vō sunt octo dies q̄ sequūt p⁹
nonas. **E**st aut p dus sep i tres
decia ul decia quinta die fm q̄
none pcedūt. **S**i em mēsis hz
q̄tuor nonas p dus ē i tredecia
die. **S**i aut sex nonas p dus ē
i xv. die. **Q** aut ocilū anthio
cen. dicit q̄ idus ē die decia h⁹
alia ofideratiōe dicit. **E**t dicūt
p dus q̄h diuifio q̄ tūc fiebat
diuifio nūdmaz. vel q̄ in p di
bus fit diuifio mēfis. **D**icit at
p d⁹ ab p duo as. i. separo sepa
ras. **I**ndividua dicit q̄h p dua
id est diuifa. **P**leriqz latinor
putāt p dus dici ab edendo. eo
q̄ hi dies apud wteres epula
rū cēt. **D**ies aut q̄ sequūt sta
tim post kalēdas ita denoiant
Si ei ē mēfis q̄ hcat q̄tuor no
nas debemus dicere in kalēdas
rio statz post kalē. q̄rto nonas
in tercio tercio nonas. in q̄rto
p die nonas. i q̄nto vō nonas
dicim⁹ ut patet in ianuario a
filibz. **S**i vō ē mēfis q̄ hz sex
nonas debem⁹ dicere statz p⁹
kalen. vi. nonas. in tercio die
quāto nonas. in q̄rto q̄rto no
nas. in quāto. iij. nonas. in sex
to p die nonas. i septio nonas
ut patet in martio a filibz. **D**i
es aut q̄ sequūt p⁹ nonas ita
denoiant in q̄libet mēse. viij.

De mēse.

p dus. viij. p d⁹. vi. p d⁹. v. p d⁹
iij. v dus. iij. p dus. p die p dus
a p dus. sicut hxc apparet in ka
lendario manifeste. **D**ies vō
q̄ sequūt post p dus denoiant
a kal. mēfis sequētis hoc modo
Ianuari⁹ hz. xxxi. dies. de istis
accipe vnā p kal. a q̄tuor p no
nis. a. viij. p p d⁹ibz. a sic rema
nēt tm. xvij. **A**dde ergo istis
xviij. diebz kal. siue die kalen.
seq̄ntis mēfis a sic erūt. xix. vñ
i mēse ianuario debem⁹ dicere
statz p⁹ p dus. xix. kal. februa
ri⁹ i sequēti die. xvij. kal. et sic
p ordmē vsqz ad finē mēfis se
p minuēdo. **N**ō tñ q̄ d⁹ p die
p d⁹ a p die nonas a p die kl.
a nō secūdo q̄ secūdo d⁹ a seq̄r
h illa dies nō seq̄t s pcedit. et
exponit hxc ppositio p. i. añ vel
p⁹. vñ p die q̄h prior die siue
p. i. añ diē. **E**t cū d⁹. iij. nonas
itelligit⁹ q̄rto die añ nonas. et
sic de alijs. **Q**uot aut dies de
nominet⁹ a nomis q̄t ab p d⁹ibz
a q̄t a kalē. omnū mēfū his
vñbus otinetur. **S**ex nonas
maius october iulius a mars.
Quatuor ac reliq̄ tenet p d⁹ q̄
libet octo. **I**an⁹ a august⁹ de
nas nonasqz december. **I**ulius
octob mars mai⁹ epta decqz
Iun⁹ april septēb a ipse nouē
ber. **T**er senas retinēt februsqz

Liber Octauus Rōnalis.

bis octo kalend. **H**oc ē dicere
q̄ maius october iuli⁹ a marc⁹
us hñt dies sex p nomis. s̄ relis
qui mēses hñt tm̄ q̄tuor. **E**t q̄li
bet mēsis b; octo dies p ydib;
Ite q̄ iannari⁹ augustus a des
cēber hñt. xix. dies p kal. iuli⁹
vō october marc⁹ et mai⁹ ha
bēt. xvij. Iuni⁹ aut ap̄lis septē
bera nouēber hñt. xvij. febru
ari⁹ b; xvi. a si fuerit bisextus
sup additur ei vn⁹. **M**lud aut
notandū q̄ in q̄lib; mēse sunt
duo dies egiptiaci. i. ab egipti
is dēp̄x̄nsi. **I**n egipto em̄ erat
q̄dā astrologi q̄ q̄sdā estella
tiones nociuas humanis acti
bus i illis dieb; inuenerūt. ideo
q̄ illas notas cē lōib; voluerūt
tm̄ illaz estellationū pūcta scis
re p̄t̄ erroze; op̄tū nri nō va
lem⁹. v̄l forte inuenerūt illos
dies bñ estellatos a ideo eos i
kal. notauerūt ut in illis dieb;
poti⁹ q̄ i aliis illis actib; i si sta
tur q̄z erroze ne ecclesia sequi
videat a talib; cauet. **V**el di
cūtur egiptiaci s̄m quosdā q̄
bñs i illis dieb; p̄cussit egiptū
nouē plagis. **Q**uot⁹ aut sit di
es egiptiac⁹ a p̄ncipio v̄l a fi
ne mēsis bis v̄sib; otinet. **A**u
gurior decies audito lumie clā
gor. **I**n q̄t oleus abies coluit co
lus ex cute galli. **I**n bis v̄sib;

De Mense.

sunt. xij. dictiones. xij. mensib;
seruientes. p̄ma p̄mo. secunda
secūdo a sic p ordinem sumpto
m̄tio a ianuario. ita q̄ q̄ta erit
p̄ma l̄rā p̄me sillabe alicui⁹ ista
rum dictionū in alfabeto to
tus erit dies egiptiacus in illo
mense cui seruit illa dictio opu
tando a mensis p̄ncipio v̄sus
finem. **M**te quota erit p̄ma l̄rā
secūde sillabe in alfabeto tot⁹
erit dies egiptiacus in illo mēse
cui seruit illa dictio cōputando
a fine v̄sus p̄ncipiū. v̄bi gratia
Augurior est p̄ma dictio a ser
uit p̄mo mēsi. scilicet ianuario
au. est p̄ma sillaba a a est p̄i
ma l̄rā ip̄si⁹ sillabe. a est p̄ma
in alfabeto. ergo p̄ma dies
ianuarij est dies egiptiac⁹. **I**te
gu est secūda sillaba a g est p̄
ma l̄rā ip̄si⁹ sillabe a g. est septi
ma in alfabeto. ergo septim⁹
dies ianuarij numerādo a fine
versus p̄ncipiū est dies egi
ptiac⁹. a sic in aliis. hoc obserua
to q̄ b. in hoc loco p̄ l̄rā non po
natur. **Q**uilibet aut p̄missor
diez p̄pter v̄nicam l̄ram sui
denominatur egiptiacus. **D**e
dieb; vō felicib; v̄l infelicib;
quos q̄dam astrologi notaue
runt in p̄nti opusculo nō agit
q̄ ecclesia p̄hibet fidem talib;
adhiberi. **I**n quibusdam tamē

Liber Octauus Rōnalis.

maius october iuli⁹ a marc⁹
us hñt dies sex p nomis. s̄ relis
qui mēses hñt tm̄ q̄tuor. **E**t q̄li
bet mēsis b; octo dies p ydib;
Ite q̄ iannari⁹ augustus a des
cēber hñt. xix. dies p kal. iuli⁹
vō october marc⁹ et mai⁹ ha
bēt. xvij. Iuni⁹ aut ap̄lis septē
bera nouēber hñt. xvij. febru
ari⁹ b; xvi. a si fuerit bisextus
sup additur ei vn⁹. **M**lud aut
notandū q̄ in q̄lib; mēse sunt
duo dies egiptiaci. i. ab egipti
is dēp̄x̄nsi. **I**n egipto em̄ erat
q̄dā astrologi q̄ q̄sdā estella
tiones nociuas humanis acti
bus i illis dieb; inuenerūt. ideo
q̄ illas notas cē lōib; voluerūt
tm̄ illaz estellationū pūcta scis
re p̄t̄ erroze; op̄tū nri nō va
lem⁹. v̄l forte inuenerūt illos
dies bñ estellatos a ideo eos i
kal. notauerūt ut in illis dieb;
poti⁹ q̄ i aliis illis actib; i si sta
tur q̄z erroze ne ecclesia sequi
videat a talib; cauet. **V**el di
cūtur egiptiaci s̄m quosdā q̄
bñs i illis dieb; p̄cussit egiptū
nouē plagis. **Q**uot⁹ aut sit di
es egiptiac⁹ a p̄ncipio v̄l a fi
ne mēsis bis v̄sib; otinet. **A**u
gurior decies audito lumie clā
gor. **I**n q̄t oleus abies coluit co
lus ex cute galli. **I**n bis v̄sib;

De Septimana.

Equē dē septimana. s̄m
p̄ncipio septimana septē
dies habet. q̄z septē
a mēse a anni a hōia p̄p̄t
n̄ l̄rā apud grecos habet mas
s̄ apud egiptios s̄ab̄l̄ at̄m̄
p̄t̄at. a d̄i septimana a septē
a m̄ne q̄i septē m̄ne p̄t̄at
vō. s̄ m̄ne p̄t̄at d̄i. v̄l
septē a m̄net q̄ m̄net p̄t̄at
tm̄ dies. **V**i dē septimana
septē l̄rās a m̄ne l̄rā
p̄t̄at. dē n̄ p̄t̄at m̄ne
t̄b̄t̄at p̄t̄at. p̄t̄at p̄t̄at

Liber Octauus Rōnalis.

mensibus sūt qdā dies q̄ canicularēs dicūt̄ a cane vel canicula stella sita in frōte leonis et an̄ genua tauri q̄ estiuīs mēfibz ē i medio cētro celi et dū sol ad eā ascēderit oīūcta cum sole vel ei p̄xia duplicat̄ caloz ip̄i ex quo dissoluūt̄ corpa et vaporāt̄. vñ vocat̄ canis quia corpa morbis afficit. Et sunt lii. dies in q̄bz p̄t̄ t̄pis crudelitātē et caloris solis itēpriē malū ē minui et p̄cionari. Qñ at illi dies incipiāt et finiat̄ k̄ is vñ bus otinet̄. Incipiūt iulij p̄die p̄dus caniculares. Et p̄die nonas septēbris sine resultāt. fm aliq̄s vō incipiūt. xiii. kalēdas augusti.

De Septimana.

Sequit̄ de septimana. Rep̄tinet septiana septē dies naturales q̄z repetitione et mēses et anni et secula pagūt̄ et hoc apud grecos hebdomas s̄ apud hebreos sabbatum appellat̄. et d̄r septimana a septē et mane q̄si septē mane p̄s p̄ toto. s. mane p̄ tota die. vel a septē et manet q̄ manet p̄ septē dies. Vel d̄r septimana q̄si septē luces. nā mane lux ē fm p̄fidon. Idē etiā spaciū vocatur hebdomoda ab hepta ḡce qd̄ ē

De Septimana.

septē et duas qd̄ ē spaciū. Et mod̄s qd̄ ē mēsurā. et fm hoc hebdomoda ē cōmuni⁹ nomen q̄ septimana. Vnde daniel Post septuaginta hebdomodas et. et sumūt̄ ibi hebdomade annor̄. i. septuagesies septem annis. Septimane aut̄ nequeunt habere certa noīa q̄ neq̄ habent certa initia. singulis nāq̄ annis variāt̄ p̄t̄ vñum vel p̄pter dūos dies qui q̄nq̄ sūt sup̄ integras septimanas. Oēs aut̄ dies septimanar̄ inscribūt̄ septem primis lris alphabēti. Item dies fm gentiles denomināt̄ a planetis. Primus a sole qui p̄nceps est omnū siderum. sic et idē dies caput ē ceteror̄ dier̄. Secundus a luna que est splendore et magnitudo dīne soli prima est et ex eo mutuatur lumen. Tercius a stella martis que vsp̄ vocat̄. Quartus a stella marcurij quā qdā candidū circulum dicūt. Quintus a stella iouis quam fetonatem aiūt. Sextus a stella verneris quam lucifer asserūt. q̄ int̄ cuncta sidera plus lucis affert. Septimus a stella saturni que septimo celo locata. xxx. annis fertur explere cursū suū. de hoc dictū ē i p̄lxio. vii. ptis. Sed querit̄ quare dies nō ita

ordīnant in septimana. sicut
planete in celo qm̄ i celo ordi
nāt fm̄ hūc v̄sū. Sol w. mer.
a luna saturnus iupit' a mars
wl sic Saturn' ioue mars sol
tū wne mercurē luna. **S**olo
dicim' q' dies in septimana nō
ordīnāt fm̄ ordīnē planetaz
s; s; regmē eoz i singulis die
bus. vñ q' viderūt pbi q' sol re
gnabat pma hora diei domice.
ideo diē illā denoiauerūt a sole.
Item q' viderūt q' luna regna
bat pma hora secūde ferie. ideo
diē illū denoiauerūt a luna. et
sic de ceteris. sicut patet ex di
stinctione horaz diei facta int'
planetas p ordīnē successiue.
Rursus a dictis planetis pbi
sophi noia diez supserūt eo
q' a singulis aliqd in hōie esse
voluerūt. ut a saturno cāditas
tē. a ioue tēpantiā. a marte fer
uorē. a sole spūm. a venere volu
ptatē. a mercurio eloquētiā. a
luna cor. **E**t q' ordo planetaz
vltia numerz septenariū nō p
cedit s; ad p̄mū reuertit'. iō tm̄
septē dies in septimana sūt a sa
pientib; ostituti. **N**ūc viden
dū ē q' die septimane q̄libet mē
sis intret. **D**e hoc duplex rō hz
Prima p hōs v̄sus. **A**lta domat
dñs gratis beat equa gerētes.
Cōtēnit fictos augebit dona si

deli. In istis v̄sib; sūt. xij. dictio
nes. xij. mētib; seruientes. pma
p̄mo. secūda secundo. a sic p or
dīnē sumpto initio a ianuario.
ita q' q̄cumq; fuerit initialis hā
alicui' istaz dictionū eadem e
rit hā kalendaz mensis cui ser
uit illa dictio vbi grā. **A**lta ē p
ma dictio a seruit p̄mo mēsi. s.
ianuario. a a ē pma hā illi' di
ctionis alta. ergo a est pma hā
ianuarij. **I**tē domat ē secūda di
ctio que seruit secūdo mēsi. s. fe
buario. a d ē pma hā isti' di
ctionis. ergo d ē pma hā febru
arij. a sic de alijs. **I**dē dicit se
quēs v̄sus p syllabas qd p̄cedē
tes p dictiones. **A**dā dēbat
ergo ciphos ad r̄fex. **H**abita
aut hā kalēd facile possum' scī
re q' feria q̄lib; mēsis itret. **P**er
hāz em̄ dñicāle illi' annū p̄cedē
oputādo dies p hās subsequen
tes vsq; ad hāz q̄ ē i kalēdario
mēsis cui' diei itroitu scīre op
tas a i q' feria occurret in tali fe
ria itrabit ille mēsis. **S**ecūda
rō p quā scīri pōt q' feria q̄libet
mēsis itret ē p regulas a occur
rētes. **N**ota q' i āno solari sūt
qn̄q; gmtadue septiane a vn'
dies wl duo si sit bisext'. ppter
quā diē variātur singulis ānis
p̄ncipia mēsiū. **S**i ei h' āno iei
piat ianuari' a die dñico toto

Liber **O**ctauus **R**ōnalis.

illo anno a. q̄ ē p̄ma l̄ra ianua
rii erit l̄ra dñicalis. **C**ū ergo v̄
tū fuerit ad finē anni illud a fi
nale kalendarū qđ inscribitur
illi diei q̄ ē vltra itegras septia
nas repñtabit diē dñicū. ergo
sequēs a qđ itez est initiale ia
nuarii repñtabit secūda feriā.
et sic toto illo anno erit illa va
riatio. **E**odē mō singulis annis
variāt initia mensū p̄ diūsas
ferias. **E**t si sit bisext⁹ duplex
erit variatio. **P**ria i kal. ianua
rii. secūda i festo s̄cti mathie
vt ergo cōputiste scire possent
q̄ feria q̄libet anno q̄libet mēs
incipet iuenerūt duos nume
ros. vnū iuariabilē q̄ vocat̄ re
gularis solaris ferialis. aliū va
riabilē q̄ vocat̄ occurrēs de q̄bz
breuit̄ ē dicēdū. **V**idēdū aut̄
ē p̄mo quid sit regularis sola
ris et vñ dicat̄ et vñ h̄at octū
q̄t regulares q̄sqz mēsis h̄eat.
Regularis ē numer⁹ iuariabil̄
datus mēsi q̄ adiūctus occurrē
ti declarat q̄ feria septimane q̄
libet mēsis intret cui⁹ fuerit illa
regularis. **D**icit̄ aut̄ regularis
a regula q̄ iuariabilis ē sicut
regula. **S**olaris d̄r ad dñiam
lunaris de quo infra dicet̄. ha
bēt aut̄ octū regulaēs a martio
Nā in mēse martij sūt. v. regu
lares seu. v. p̄ regulari. **M**arti

De **S**eptimana.

us enī nō habuit initū i p̄mo
anno mūdi seu seculi imo dicit̄
mūd⁹ factus fuisse in illo mēse
in die quo d̄r. xv. kal. ap̄l. vel
ut alij dicūt. viij. kl. **S**i enī cō
putes ordine retrogrado dies
septimane vsqz ad kal. martij
iuuenies q̄ quita feria mūdus i
cepit. **S**i tñ añ martiū fuerit.
et h̄c ē cā q̄re marti⁹ q̄nariū nu
mez h̄uit p̄ regulari. **R**egula
res vō alioz mēsiū sic formāt̄
iūgas regulares mēs cū diebz
eiusdē et ab illa sūma subtraxe
viij. q̄tēs poteris et regularē se
quētis mēsis qđ remāsit idica
bit. vbi grā. **M**arti⁹ bz. v. regu
lares et dies ei⁹ sūt. xxxi. redige
in sūmā et sunt. xxxvi. subtraxe
viij. q̄tēs poteris et remanet vna
dies q̄ dat̄ mēsi sequēti p̄ re
gulari. **I**tē ap̄lis bz. xxx. dies et
vnū regularē q̄ cōstituūt. xxxi.
subtraxe. viij. q̄tēs poteris et rea
nebūt. iij. q̄ dant̄ maio p̄ regu
laribus. et ita de alijs vsqz ad
martiū. **P**ossumus etiā scire mē
siū regulares p̄ hos vsus. **E**st
astris clara fulgētibz ara deoz.
Drata bonis est at: gratissima
cuiqz fidei. **I**n istis vsibus sūt
xij. dictōes. xij. mensibus seru
entes. p̄ma p̄mo: secūda se
cūdo. et sic p̄ ordinem sūpto in
itio a martio ita q̄ q̄ta fuerit l̄ra

Liber Octauus Rōnalis.

p̄ma alicui⁹ istarū dictionū in
alphabeto tot regulares h̄z ille
mēsis cui seruit illa dictio. vbi
grā. **E**st est p̄ma dictio a seruit
p̄mo mēsi. s. marcio. a e ē p̄ma
l̄ra isti⁹ dictionis ē. a ē quita in
alphabeto. ergo marci⁹ h̄z. v.
regulares. **I**te asteris ē secunda
dictio a seruit secūdo mēsi. s. ap̄
li. a a ē p̄ma l̄ra isti⁹ dictiois q̄
ē etiā p̄ma in alphabeto. ergo
ap̄lis h̄z vnū regularē. a sic de
aliis. **N**ūc dicam⁹ de occurrē
tibus. dicat⁹ aut occurrēs q̄ sibi
inuitē occurrūt sicut vidēbit⁹ in
formatione. v. l. d. q̄ occurrūt
cū regularibz ad demonstrādū
initalē feriā mēsiū singulis an
nis. **E**st aut occurrēs supercre
scētia vn⁹ diei vel pluriū sup se
ptuagintaduas septimanas aū
solaris. **I**deo dixi vel pluriū q̄ i
anno bisextili supercresecūt duo
dies. **I**n aliis vō vn⁹ t̄m a ab il
la supercresecētia h̄nt originem
occurrētes. **A**lij vō occurrētes q̄
sequūt post p̄mū formāt vno
addito singulis termis siue an
nis. sic t̄m q̄ septenariū nume
rū nō excedāt. q̄ nō sunt nisi se
ptē ferie a q̄ncūqz ē septim⁹ co
currēs illo anno mēses h̄nt eaz
tempūcia q̄ i p̄mo anno mū
di seu seculi habuerūt. q̄libet ei
feria distat per septenariū a se

De Septimana.

metip̄sa. **C**ocurrētes etiā i hac
linea demonstrant⁹. i. ii. iii. iiij.
v. vi. vii. i. ii. iii. v. vi. vii. ii. iii. iiij.
v. vii. i. ii. iii. v. vi. vii. i. ii. iii. v.
vi. **N**ā p̄mus ann⁹ cicli solaris
h̄z vnū occurrētē. secūdu du
os. tercius tres. q̄rt⁹ q̄tuor. q̄n
tus sex. p̄t⁹ bisextū. sext⁹ septē.
septim⁹ vnū. q̄z vltra septena
rium nō p̄cedit h̄ reuertit⁹ ad
vnū. a ita debem⁹ p̄cedere vsqz
ad. xxviij. annos. tūc reuertimur
ad p̄mū annū cicli a p̄cedim⁹
sicut p̄us. vñ trāscursus. xxviij.
annoz vocat⁹ ciclus solaris vel
occurrentiū. **E**t dicat⁹ ciclus q̄ si
ciculus p̄ similitudinē. **S**i aut
volum⁹ scire quotus sit annus
cicli solaris debem⁹ diuidere an
nos dñi p̄ xxviij. q̄tēs possum⁹
a addē illis. ix. ante q̄ diuida
mus q̄ q̄n xp̄s nat⁹ fuit t̄m iā
p̄cesserat ille ciclus a q̄tus aū
remāserit sup diuisionē aūoz
tot⁹ erit ciclus. a si null⁹ remā
serit tūc sum⁹ in vltio anno ci
cli solaris. vñ v̄sus. **A**nnis ad
de nouē dñi p̄t̄re p̄ octo. **V**igi
ti ciclus sic tibi notus erit. **P**os
sum⁹ etiā scire occurrētes cuius
libet anni p̄ l̄ram dñi calem illi⁹
anni sicut declarant v̄ficuli sub
sequētes. **A** sex. b. quinqz. c. q̄tu
or. e. duo. tres. d. **P**rimus con
currens. f. l̄ra septimus est. g.

Liber Octauus Rōnalis

Hoc ē dicere qd qñ a est lra dñi
calis. i. illo āno sūt sex p occurrē
te. qñ b. quinq. qñ. c. qtuor. qñ
e. duo. qñ d. tres. qñ f. vn. qñ
g. septē. Inuēto āt occurrēte. de
bem⁹ iūgē cū regularibz mēb.
cui⁹ feria kalēdalē i. itroitu sci
re uolum⁹ a qta fuit illa sūma si
nō tñscēdat. vii. tota siue tali fe
ria septimane ille mēb intrabit
Sivo tñscēdat. vii. qtu fuit re
siduū tota feria septimane ille
mēb intrabit. Sic āt cōcurren
tes. ita a dñicales lre variātur
Naz in pmo āno cicli solaris ē
f. lra dñicalis. i. scdo e. in tercio
d. i. qarto c. i. qnto a. tūc ei ppter
bisextū ptrāhē. b. Qd i bis vñs
bus declaratur. Fert ea dux cor
amet gens fautor cū coluit bis
Ars genus ē de corde bono gis
gmit ferus enis. Dicta brāt aq
gens fons dat cunctis bon⁹ au
tor. In bis vñbz sunt. xxviii. di
ctōnes. xxviii. ānis cicli solaris
fuiētes. **P**ria pmo. scda scdo
a sic p ordinez sup̄to initio a p
mo anno cicli. ita qd qcuqz fuit
initial lra alicui⁹ istaz dictōnū
eadē erit lra dñicalis illo anno
cui seruit illa dictō **V**erbi ḡtia
Fert est prima dictio et seruit
pmo anno cicli solaris et f. est
prima lra g° f. est lra dñical in
pmo anno cicli solaris. a sic

De Septimana

de alijs. Et nota qd ille annus ē
bisextil. cui deseruit aliq dictō de
finens in t. et ita p̄mus annus
cicli sp est bisextilis cum ei deser
uiat dictio definens in t. f. fert
ppter hoc p̄ma lra dictionis
definētis in t. nō erit lra dñical
in illo anno cui fuit illa dictio
nisi a loco bisextivltra. qd lra
dñical cū bisexto fil mutat. **A**
kal vō ianuarij pcedētis ipz bi
sextū vsqz ad locū bisexti erit li
tera dñicalis illa q̄ imediate se
quit in kalē. post illā. q̄ deberet
esse lra dñicalis. **V**n in p̄mo
anno cicli. f. ē lra dñical a loco
bisexti vsqz ad kal. ianuarij se
quentis. **A** kal. ian. vō pcedē
tis vsqz ad locū bisexti. g. est li
tera dñical a ita in alijs. **A**nn⁹
aut cui fuit illa dictio sciri pōt
p rōnem sup̄ius dcam de ciclo
solaris. **N**am rō lre dñical tunc
currentis ratione simili incipit
a finitur. **N**unc aliq de indi
cione dicamus. Est autem indi
cio spaciū tempis quo roma
nus p̄nceps tributum gentis
bus idicbat. **S**i aut volumus
scire qta sit indicio. debemus ad
dē tres ānos ānis dñi a postmo
dū diuidē ānos dñi p. xv. q̄tēs
possum⁹ a q̄t⁹ ān⁹ r̄mābit fas
cta diuīōe tota eit indicio a si nul
l⁹ sup̄auit i vltio āno indiciois

Liber Octauus Rōnalis.

sumus et tūc ad p̄mā inditōez
reuertimur. q̄ inditio nō trāscē
dit. xv. vñ v̄sus. Si tribz aduū
ctis dñi diuiseris ānos. Per ter
quiqz dat̄ inditio certificata.
De inditione plen⁹ dixim⁹ in
speculo iudiciali i tractatu de in
strumentoz editione p̄i. v. post
annos. a. l. vbi de ciclis ageť.
De era sup̄ dictū ē.

De Die.

Iteet iam sup̄i⁹ in plerisqz
locis de die tactum sit nū
bilomin⁹ hic spēalit̄ dicēdū ē.
q̄ duplex ē dies. s. natural̄ et ar
tificialis siue vsual̄. Naturalis
ē spaciū quo sol ducit̄ circa to
tā terrā ab oriente vsqz i occide
tē. s. spaciū diei et noctis qd̄ sep
otinet. xxiiij. horas. Et dicūt̄ di
es ista a dñs q̄z noīa romani
q̄busdā sideribz sacrificauerūt
vñ q̄libz dies ab aliquo deo an
tiquit⁹ vocata ē. ut a ioue et ali
is put sub septimana dictū est
Vela dia qd̄ ē duo q̄ cōtinet
duo tpa noctē. s. et diē vsualez.
Qñ aut̄ incipiat dictū ē in p̄le
mio. viij. ptis. Artificialis ē spa
cium quo sol morat̄ sup̄ nrm̄
emisperiū ab ortu solis vsqz ad
occasū et hic fm̄ solis ascēsu et
descēsu crescit parit̄ et decrescit.
Dicūt̄ aut̄ dies a dyan qd̄ ē cla
ritas. Et dicūt̄ vsualis siue arti

De Die.

ficialis q̄ solū h̄c tēp̄s aptū
est vsibz et artificis exercēdis.
Reliqua pars diei naturalis d̄z
nox a nocto. q̄ nocet vsui et
fui. et ideo vocata ē dies a melio
ri pte sine cōmemoratione no
ctis. iuxta illud Et factū ē v̄spe
et mane dies vn⁹. Rursus p̄
tes diei sunt tres fm̄ p̄sidioz. s.
mane: meridies: et suprema.
Mane est lux matura et plena
nec iam crepusculum. Meridi
es dicūt̄ q̄si medidies. i. medi
us dies. vel q̄ tūc purior dies
est. Sup̄ma ē postrema ps di
ei. Vero dicūt̄ a clausis seris
Noctis v̄o ptes sunt septem. s.
v̄sper: crepusculum: cōticiniū:
intēpestum: galliciniū: ma
tutiniū: et diluculum. V̄sper
dicūt̄ a v̄spere occidentali stel
la que tenebras sequentes p̄ce
dit et dicūt̄ tenebre q̄si tenē
tes ymbra. Crepusculum di
cūt̄ dubia lux. s. int̄ lucem et
tenebras. Conticiniū est qñ iā
homines silent. Intēpestum est
mediū noctis tēpus qñ nil agi
pōt et omnia silent q̄si inopoz
tunum. Galliciniū dicūt̄ p̄p̄
gallos lucis p̄nūcios. Matuti
num est int̄ abscessum tenebra
rum et aurore aduentū. Dilucu
lum dicūt̄ q̄si iā incipiēs p̄ua di
ei lux et aurore q̄ solē p̄cedat. ē

Secunda ps octauū libri.

enī auroza diei clarescētis exor
diū. Et nota q̄ dies alij sūt fi
deriales in q̄bz sidera mouētur
a hoies a nauigationibz exclu
dūtur. alij p̄hales de q̄bz in li
bro regū. q̄bus reges solēt ad
bella pcedere. alij inter scalares
q̄s scim⁹. xxiij. mētibz supesse.
alij caniculares. alij solstitiales
alij eq̄noctiales. de q̄bus ia; p̄
missu; ē. alij fasti in q̄bus iura
fant. alij nefasti eis otrarij. alij
festi. i. festiui. ut dies azimoz.
alij p̄festi q̄si p̄cul a festis. ut
feriales. alij mali. Vñ aplūs.
Redimētes tempus: qm̄ dies
mali sūt. q̄ in eis pl⁹ solito ho
mines affligūtur. Et ecōtrario
sūt boni. Alij egiptiaci de q̄bz p̄
missu; ē. Est etiā dies salutis i
quo dñs vnit ad saluādum.
Est etiā dies iudicij i quo dñs
vniet ad iudicādū q̄ erit hois
dies leticie. malis aut calamita
tis et miserie. **M**omētū vō
ē minimū atq; angustū tēpus
a motu siderū dictū. est enī ex
tremitas hore i breuibz iterual
lis cū aliq̄d sibi cedit atq; suc
cedit s̄m p̄sidioz. **H**ora grecū
nomen ē a tñ latinū sonat. est
enī finis t̄pis. Quot aut horas
p̄tinet dies naturalis dictū ē in
p̄lxm̄io h⁹ ptis. Et nota q̄ in
mēse ianuarij nox h⁹. xvi. horas

Quid sit lunaris annus.

dies. viij. In februario nox h⁹
xiiij. horas. dies. x. In marcio
nox h⁹. xij. horas. dies totidem.
In apli nox h⁹. x. dies. xiiij. In
maio nox h⁹. viij. dies. xvi. In
iunio nox h⁹. vi. horas. dies. x
viij. In iulio nox h⁹. viij. horas
dies. xvi. In sugusto nox h⁹. x.
dies. xiiij. In septembri nox h⁹
xij. dies totidē. In octobri nox
h⁹. xiiij. dies. x. In nouēbri nox
h⁹. xvi. dies. viij. In decembri
nox h⁹. xvij. dies. vi. Astrolo
gus tñ curiosus pōt horas alit̄
equare. s̄ p̄missa equatio pro
vulgaribz a simplibz sufficere
pōt.

Incipit secunda ps de āno lūari
Equit̄ secunda ps de
anno lunari. in q̄ agit̄
Primo q̄d sit ann⁹ lu
naris a quot dies otineat. Se
cundo de regularibz lunaribus
Tercio de epacta. Quarto de
embolismo. Quinto de aureo
numero. Sexto de termio pas
chali a aliaz mobiliū festiui
tatiū. Septio de ciclis.

Quid sit annus lunaris.

Annus lunaris dicitur tri
bus modis. Prio mō an
nus lunaris ē spaciū q̄ luna cir
cuit totū zodiacū q̄d facit in. x
xviij. diebz. a. ix. horis. **S**ecū
do modo dicitur ann⁹ lunaris

Liber Octauus Rōnalis.

spaciū quo luna circuit solē ab vna incēfione vsq; ad aliā. et hoc facit in .xxix. dieb; .a. xij. horis. **N**ā cū luna sepat a sole ad pagrandū; ocliacū a postea reuertitur ad eūdē pūctū in quo dimiserat solem nō iuenit illū; ibi q; sol iam tm̄ pcessit suo motu q; luna laborat recurrere ad eū siue attingere ipm̄ duobus dieb; a trib; horis. **T**ercio dicitur ann⁹ lunaris spaciū .xij. lunationū in anno cōi. a xij. i em bolisimali de q; b; infra dicitur.

Cū ergo lunatio q̄libet constet ex .xxix. dieb; .a. xij. horis. q; nō curat ecclesia de minutis. et de .xij. horis pcedentis lunationis a ex .xij. sequētis cōstituitur vna dies naturalis q̄ semp lunatio; in pcedēti attribuitur. ita q; lunatio pcedētis mensis semp habeat .xxix. dies. a sequētis .xxix. nisi aliud sit apt⁹ bisextū vel em bolismū vel saltū lune. vñ vñsus Luna paris mensis nūq; tricesima fiet. **I**mpar tereno nūq; nisi fine carebit. **T**empe bisexti febr̄i tricesima luna ē. **N**ā; iulij luna tūc ē vicefimanona. **P**ar mensis dicitur q; numerando a ianuario p ordinē cadit in numer⁹ parē ut februari⁹: aplis: iūm⁹: augustus: october: decēber. quoz lunatio semp ē .xxix.

De regularibus lunaribus.

diez. excepto februario cui⁹ lunatio ē .xxix. qn̄ est bisext⁹. **I**mpar est q̄ in numer⁹ cadit iparē ut ianuari⁹: marc⁹: mai⁹: iulius: septēber: a nouēber. q; lunatio semp est .xxix. diez excepto iulio q̄ in vltimo anno cicli lunaris apt⁹ saltū lune b; tm̄ .xxix. **E**x his aut .xij. lunationib; cōstituitur trecenti qnquaginta qtuor dies in anno lunari. **E**t sic ann⁹ lunaris in .xi. dieb; exceditur a solari ex quo excessu ois varietas etatis lune cōfurgit ita q; vbicūq; fuerit luna pma in pmo anno sit in secūdo .xi apt⁹ quā varietatē duo numeroz genera sunt inuēta regulares. vic; a epacte de q; b; breuiter videam⁹.

De regularibus lunaribus.

Nunc videam⁹ de regularib; . **E**t qdē regularis lunaris ē numer⁹ iuariabilis datus mensi ad iueniendū lunā i kalend̄ mensiū singulor. **H**abent aut ortū regulares ab illis quicq; dieb; qui sup sūt i anno solari sup trecentos sexaginta dies. vñ qnq; regulares dati sūt septēbri a quo ann⁹ lunaris sumit initū. **R**egulares vō alior mensiū sic formatur. **I**uge regulares mensis cui; diebus ei⁹ a

Secunda pars octavi libri.

ab illa summa subtrahere lunationes
ei⁹ et residuum quod remanserit erit
regularis illius mensis. ubi gra.
Septēber h. v. regulares. et
dies ei⁹ sūt. xxx. q. omni regula
ribus ostituūt. xxxv. et lunatio
septēbris ē triginta q. subtracta
remanēt. v. q. sūt regulares se
quentis mēsis. s. octobris. et sic
de alijs vsq. ad septēbrē. **N**az
egiptij suū annū incipiūt a se
ptēbris. et ideo nos annū luna
rē incipim⁹ a septēbris. **D**e regu
laribus tradit⁹ iste vsus **D**ic e
g. bis. i. k. bis. et p. manet or
do. q. si dicat. **D**ic e bis. q. ē quī
ta i. alfabeto. i. p. m. s. duob⁹
mēsis annū lunaris dat⁹. v.
p. regularib⁹. **I**tē dic bis g. q. ē
septima i. alfabeto. i. tēci⁹
et q. rtus mēsis hnt. vii. p. regu
laribus. **I**tē dic bis i. q. ē nona
i. alfabeto. i. quītus et septi
mus mēsis hnt. ix. p. regulari
bus. **I**tē dic bis k. q. ē decima i.
alfabeto. i. sextus et octau⁹
mēsis hnt. x. p. regularib⁹. **E**t
nota q. hic fit transitus de q. nto
ad septimū. et de sexto ad octa
uū. ut patet i. formando ipos
regulares q. ianuari⁹ et marti⁹
ix. et februari⁹ et aplis. x. et hnt
s. post manet ordo. i. mai⁹. xi.
iun⁹. xii. iuli⁹. xiii. augustus. x
iiii. hnt. **D**e Epacta.

De Epacta.

Equit⁹ de epacta. **E**st et
epacta numer⁹ variabi
lis dat⁹ anno ad iuēndū lu
nam i. kal. cuiuslibet mensis.
Et dicit⁹ epacta ab epi q. s. est
sup. et aucta. q. ē sup. excrescen
tia a. m. lunaris a solari. **I**deo q.
ann⁹ p. m. c. c. l. lunaris nullaz
h. epacta q. nullus annus p.
cessit a q. xi. accepiss. **S**ecund⁹
v. o. h. xi. p. epacta. q. epacta
oritur ab illis dieb⁹ q. b. ann⁹ lu
naris excedit⁹ a solari. **T**erci⁹
v. o. ann⁹ hab. xii. q. semp ad
duntur. xi. si nō trāscēdat. xxx.
si v. o. transcendat. xxx. abiectis
illis. xxx. residuum erit epacta il
li⁹ annū. et ideo i. q. rto anno. q.
summa ascēdit ad. xxxii. abiectis
xxx. tres sūt epacte illi⁹ annū.
Epacte v. o. grece dicuntur latie
adiēctiones annue lunaris. q.
per numer⁹ v. ndenarium vsq.
ad tricenariū i. se reuoluūtur.
quas egiptij ideo adiciūt ut
lunaris emerfio rōne solis co
equetur. **L**una em iuxta cū sū
suū. xix. semis dies lucere di
noscat⁹ et fiunt i. annū lunare
dies. ccclii. remanent ad cur
su⁹ annū solaris dies. xi. q. s. egi
ptij adiciūt. absq. bis nō iue
niet lunā q. ta sit i. q. libet āno
mēse et die. **E**pacte omniū an
norum c. l. lunaris p. hāc tabulā

Secunda pars octauu libri.

de notant. ita qd hoc vbu nulla
rñdet primo anno a singuli ses
quētis numeri rñdet singul an
nis cicli vsqz ad. xix. **N**ulla. xi.
xxii. iij. xiiij. xxv. vi. xvij. xxviii.
ix. xx. i. xij. xxiij. iij. xv. xvi. vij.
xviii. **S**ed hoc idē etiā oñdit
per hos vsus. Annis adde mo
nos dñi ptre p vnde. **V**iginti
lune cicli a inde patz. **H**oc vult
dicere si volum⁹ scire q̄t⁹ sit an
nus epactal siue cicli debemus
diuidere annos dñi p. xix. q̄tēs
possum⁹ a addere vnū. qz qñ
xps nat⁹ fuit tm pcellerat ille
cicli a q̄to fuerit sūma q̄ remā
serit tot⁹ erit añ⁹ cicli epactal
vbi grā. **H**oc anno oputam⁹
annos dñi mille ducētos octo
gitalē. qz mille ducēti septua
gintatres sūt recte p. xix. diuisi
sup sūt. xiiij. de p̄dicto numero
addito ergo vno sūt. xiiij. vñ
hoc anno ē. xiiij. añ⁹ cicli lu
naris. in anno sequēti erit. xv. a
sic vsqz ad. xix. postea redit ad
pmū. **E**t hoc vñ est fm illos q̄
incipiunt oputare annos dñi
a natiuitate xpi. vel in kal. ia
nuarij. nō aut fm eos q̄ illos i
mutāt in kal. septēbris. a faciūt
ibi diuisionē. **N**ā tūc addendi
sūt duo anni. **P**ōt etiā a alit⁹ in
uenire epacta ut si sūmā q̄ re
manet de pmissa diuisione an

De embolismo.

noz dñi p tres iūcturas pollicis
numerem⁹. **S**i em⁹ numer⁹ fi
nitur in p̄ma iūctura debem⁹ de
mere vnū de ipso numero. **S**i
in secūda debem⁹ addere nouē
Si i tertia debem⁹ addere. xix.
a sūma inde pueniēs ē epacta. a
hoc si trigita nō trāseat. **S**i vō
trāfiret abiectis. xxx. residuū ē
epacta. vñ vsus. **D**eme vnum
post adde nouē. post dena no
uēqz. **I**nuēta igitur epacta de
bem⁹ eam iūgere cū regularibz
mēsis cui⁹ lunā volum⁹ iuenire
a q̄ta fuerit sūma inde pueniēs
tota erit luna in kal. illi⁹ mēsis
dūmodo trigita nō trāseat. **S**i
vō triginta tranferit abiectis
triginta residuū erit etas lune.
Et si sūma illa fuerit. xxx. in kl.
mensis tunc luna erit. xxx. **S**i
aut epacta nulla fuerit. puta i
p̄mo anno cicli lunaris tūc ad
inueniendū lunā solus sufficit
regularis. **S**ed qm epactaz
rō qñqz fallit apt⁹ embolismū:
seu saltu lune. ideo de ipso bre
uiter videam⁹.

De Embolismo.
Quia embolismum siue lu
ne saltum no tandū ē qd
embolism⁹ grece interptat⁹ la
tine sup augmentum seu super
crescentia añ solaris sup luna
rem. **Q**uia ergo añ⁹ solaris

Secūda ps octauī libri

excedit lunare in .xi. diebus. ex
illo excessu constituit .vij. luna
tiones in illis .xix. annis cīclī lu
naris multiplicatis illis .xi. die
bus. Et dicunt lunationes em
bolisinales q̄z q̄libet ē .xxx. die
rū. et attribuit .vij. annis em
bolisinalibz. ita q̄ i q̄libet ciclo
lunari sunt .vij. embolisinales
et .xij. cōes. Appellat aut ann⁹
embolisinalis q̄ a .xiiij. luna p̄
cedētis pasche vsqz ad .xiiij. se
quētis bz. xiiij. lunationes. fue
xiiij. menses lunares. i. trecentos
octogintaquatuor dies. et iste ē
annus s̄cto moyfi diuinit⁹ re
uelatus. Cōis vō bz t̄m .xij. lu
nationes. i. trecentos quīq̄gita
quatuor dies. q̄z dispositōes oti
net iste vsus. Cur fles has las
crimas ocliosū q̄re tyrannū. In
isto vsu sunt .vij. dictōes. vij.
annis embolisinalibz seruētes
Pria p̄mo: secūda secūdo. et sic
p̄ ordinē. ita q̄ q̄ta ē p̄ma l̄ra a
licui⁹ istarū dictiōnū in alpha
beto totus ann⁹ cīclī epactal
erit ānus embolisinalis. vbi
grā. Cur ē p̄ma dictio et seruit
p̄mo anno embolisinali. et c. ē
p̄ma l̄ra illi⁹ dictiōis q̄ ē tertia
in alphabeto. ergo terti⁹ ānus
cīclī lunaris ē embolisinalis. et
ita de alijs. hoc obseruato q̄ b
has debet scribi cū. b. Et d̄z an

De Embolisino

mus cōis q̄ sepe duo ita oūcti
fuerūt ut inuicē se i paschali
solēnitare sequant⁹. Embolisina
lis vō sep sol⁹ ē. Ordo aut isto
rū annorū cōmuniū et embolis
maliū patz i linea subsequēti.
Cōis cōis embolisinalis. cōis cōis
embol. cōis embol. cōis cōis ē
bolisinalis. cōis cōis embol. cō
munis embol. cōis cōis embol.
Habito aut āno embolisinali.
possum⁹ scire in q̄ mēse lunatō
embolisinalis otingat p̄ hūc v
sū. Mobilis ibi cibū mō liber
beto coruū. In isto vsu sūt vij
dictiōes. vij. mētibz seruētes
i q̄bz otingūt lunationes emb
olisinales i p̄fatis. vij. ānis p̄ma
p̄mo: secūda secūdo. et sic p̄ or
dinē. ita q̄ q̄ta erit p̄ma l̄ra ali
cui⁹ istarū dictiōnū i alphabe
to toto mēse illi⁹ āni cui seruit
illa dictio et ingit lunatio em
bolisinal. **T**ē q̄ta erit p̄ma l̄ra
secūde syllabe i alphabeto tota
die mēsis icipit lunatō embolis
malis. vbi grā. Mobilis est p̄
ma dictio et seruit p̄me lunatio
ni q̄ otingit in tertiō āno cīclī
lunaris. et m. ē p̄ma l̄ra hui⁹ di
ctiōis. et ē .xij. in alphabeto.
ergo in .xij. mēse otingit luna
tio embolisinalis. **T**ē b. ē p̄ma
l̄ra secūde syllabe et ē secūda i al
phabeto. g. in secūda die illi⁹

Secunda pars octavi libri

mensis incipit illa lunatio. et sic
de aliis. **S**i autem velis plenius il-
li rei veritatem inquirere. recurre
ad epacta et regulares illius an-
ni de quo vis scire et invenies ita esse.
Nunc videamus ubi fallit epa-
cta iuncta regularibus propter embol-
ismo seu saltu lune. **C**irca quod
nota quod in ciclo lunari sunt. vij
anni embol. ut superius dictum est non
tamen fallit epacta nisi in tribus. scilicet vij.
xi. et xix. vnde versus. Octavo vnde
deno postremo fallit epacta.
In quo autem loco vel mense et in
quo locis fallit epacta iuncta regu-
laribus his versibus denotatur. **I**ulius
vndecim ter maius octo vicem.
Bisextus nisi sit mars peccat in vn-
de tricenis. **I**n totidem maius au-
gustus sex duobus. **H**oc est dicere
quod in octavo anno cycli lunaris
fallit epacta cum regularibus in ma-
io et iulio quod in kal. maius cum lu-
na deberet esse. xxvij. sed in epacta
non reperitur nisi. xxvij. propter embol-
ismo. **I**tem fallit in kal. iulius eodem anno
quod tunc luna deberet esse. xxx. sed in e-
pacta tamen non reperitur nisi. xix. pro-
pter embol. ubi credendum est embol-
ismo et non epacte. **I**tem in. xi. an-
no fallit epacta quod in kal. mar-
tij sed in epacta deberet esse luna
xxix. sed propter embol. reperitur tamen. x-
xvij. **V**erutamen si in illo anno
fuerit bisextus tunc corrigitur ille

De embolismo

error quoniam propter bisextum additur
vna dies. **I**tem in. xi. anno fallit
epacta in duobus locis. nam sed in e-
pacta luna deberet esse. xxix. in kal-
ma. sed propter embolismo non reperitur
nisi. xxvij. et in eodem anno fallit
in kal. augusti. quod sed in epacta
luna deberet ibi esse secunda sed propter
saltu lune ibi tertia invenitur. quod
lunatio iulij quod deberet esse. xxx. in
illo anno est tamen. xxix. et hoc ostendit
propter errorem nostri operis. et tunc ana-
nus lunaris in. xij. diebus excedit
tur a solari. **D**e saltu lune tradi-
tur iste versus. **L**una facit saltu
quintal luce suprema. **R**etrocedit
enim luna vna die sicut diximus
propter errorem nostri operis ut in sequen-
ti anno in kal. septembris luna re-
deat sicut debet. **N**isi enim saltus
lune colligeretur ostenderet error
ut in. xij. cycli diceretur luna prima
quoniam esset plenilunium. **C**olligitur autem
hic iste dies. **Q**uelibet enim luna-
tio ad hoc ut lunationes sint equa-
les haberet. xxix. dies et dimidia
minus quatuor momentis et vna vn-
cia et vno atbamo. **S**unt autem in
ciclo duodecim trigintaquingque lun-
ationes. erunt ergo quod tot momē-
ta quod sunt in vniuerso non getaquadra-
gita. quod diuisa per quadraginta ostē-
tuunt. xxij. horas et dimidiam.
Postea ex ducentis trigintaquingque
momentis ostenduntur. xix. momenta et

remanent. vii. vncie. Et ex tri-
centis triginta quibus; at hamis ostis-
tuu. v. vntie. qvntie cu. vii. po-
rib; fatiut vnu mometu. qd iuc-
tu ad. xix. mometa pbita fac di-
midia; hora; q iucta cum alijs
.xxiiij. a dimidia facit vna diez.
q subtrahit vltio ano a luna co-
ne iulij. a sz saltus lune. Pote-
tia facili? hoc mo colligi. Ann?
lunaris estat ex trecentis quinqu-
aginta quatuor dieb; min? vna ho-
ra. a qita pte vni? hore. a septu-
agesima. vi. pte qite vni? hore
ergo i. xix. anis hntur. xix. hore
a. xix. qite horaz. a. xix. octo-
gintalex ptes qite vni? hore. q
fac i. xix. anis qita pte vni? hore
a ita erit. xx. qite horarum que
faciut. v. horas. q iucte. xix. hris
phabitis faciut vnam diem
Est igitur saltus lune qda dies
colleus i. xix. anis. ex eo sup fluz
o qd datur lunacoimb; Et dici-
tur saltus. no q luna magis sa-
liat illa die q alia. s q nos lu-
nam oputantes diem illam su-
per quam in alijs anis lunatio
iulij sz triginta salimus siue p-
termittimus. non coputantes
luna in ultimo ano cicli decē no-
uenalis. nisi vice simanona. Io
autē subtrahitur dies illa a lu-
nacione iulij in vltimo anuo ci-
cli decēnouenalis. quia iulius

est vltimus in anno epactali
ter menses habetes. xxx. dies in
lunatoe. vñ vltio ano lunatio
iulij no coputaf. xxx. s. xix. et
ideo aure? nus illi? am se; decē
nouenal q uis crescat sequit
fin iteruallo minore a p oñs in
alijs mētib; seqntib; vsq; ad ia-
nuariu. sic infra dicet. Saltus
g? lune facit duas lunatoes pi-
ter eē. xix. diez. Ad pfatos g?
errores facili? corrigēdos iue-
tus ē aureus nūerus de q breui-
ter ē vidēdum.

De aureo numero.

Hreus numerus ille ē
qui ponit in kalēda-
rio qui i qlib; mense i-
dicat luna pma ad pfatos er-
rores facilius corrigēdos iue-
t?. Et sz aure? nus p similitudē;
q sic aurū sup at oia metalla
ita iste numer? oēs alias rōes
lunares excellit. quē iulij cesar
cū tāta diligētiā sz inueisse q iei-
piēs a qcuq; ano cicli lunare. u-
bicūq; iueit luna primā i p? an-
no cicli posuit. i. i kalēdario in
latē extrinseco iuxta lras ferias
les sc; in quolibet mense a in se-
cundo anno vbicūq; inuenit
pmam posuit. ij. sc; i qlib; mē-
se a in tercio. iij. a sic de alijs a
iō in kal. ianuarij ternarius ē
numerus qz ibi luna inuenitur

Secunda pars octauū libri.

tercio anno pma. nec ibi debet
poni ali⁹ numer⁹ q³ ternari⁹.
q³ i nullo anno i kal. ianuarij
luna ē pma nisi in tercio anno
cicli decenouenal. In qbusdā
tñ kalēdarīs numeri ipsi desi-
gnant^r p lras alphabeti. Nā p
vno ponit^r ibi a. p duob; b. p
trib; c. a sic de alijs numeris et
lris a sei. iati vsq; ad lram t. q ē
xix. i ordine alphabeti. **F**orma-
tur aut aure⁹ nūs ab illo terna-
rio q ponit^r i kal. ianuarij. Nā
illis trib; addūt. viij. a ostituū-
tur. xi. q numer⁹ debet poni i iij
lra ianuarij. Itē illis. xi. addūt
viij. q ostituūt. xix. q nūs debet
poni cū iteruallo in qnta lra ia-
nuarij. Itē illis. xix. addūt. viij
a sic sūt. xxvij. **S**z qz aure⁹ nu-
mer⁹ nō trāsit. xix. a iō abiectis
xix. residuū. f. viij. debet imedia-
te poni post. xix. a sic p totū kl.
Patet g^o qz qñ maior numer⁹
seqtur minorē tūc d; it^r vtrūq;
nūez dimitti vna lra. a qñ mi-
nor seqt^r maiorē tūc nulla lra
debet intermitti. vñ vsus **D**at tri-
bus octo cauēs sup et ne dena
noueq; **M**aior sit tern⁹ mior
aure⁹ esto secūd⁹. **V**erūtame
formatio illa fallit in oī mense
cui⁹ lunatio ē. xxix. diez. f. in fe-
buario: apli: iunio: augusto:
octobri: a decēbri. i qbz p⁹ mī

De Aureo Numero.

norē numez maior imediate
locat⁹ seqt^r circa pncipiū men-
sis q³ pat; ex hoc vsu. **M**ense
breuis lune febr⁹ ē ars dat cito
gāger. In isto vsu sūt sex dictō-
nes sex mensib; deseruiētes qz
lunatio ē. xxix. incipiedo i medio
vsu. vbi dicit februs. ita q qcu
qz fuerit initialis lra alic⁹ istaz
dictionū sup eadē lra i kal. ma-
ior numer⁹ seqtur minorē sine
spacio. i. nulla lra dimissa i illo
mese cui seruit illa dictio. verbi
grā. febr⁹ ē pma dictio a fuit
pmo mēsi cui⁹ lunatio ē. xxix. f.
feb. a f. ē pma lra. g^o sup pmū
f. mēsis feb. maior numer⁹ seq-
tur minorē imediate. **S**ilr sup
pmū f. apl. a sic de alijs. f sup
pmū g. decēbris maior. f. xij. se-
qt^r imediate minorē. f. ij. a sup
eadē lra qz ibi ē duplex aureus
nūs q³ designat gemiatio b⁹
fre g. i hac dictōne gāger. **I**tē
fallit in iulio a reliq; mēribus
vsq; ad ianuariū. i qbz circa fi-
nē numer⁹. xix. seqt^r imediate
ad. xi. numez. vñ vsus **I**uli⁹ a
reliq; q restāt dena noueq;. **I**ū-
gūt vndeno: sic ē rat⁹ aure⁹ or-
do. **I**tē sciēdū qz qñ. xix. imedia-
te seqt^r. xi. tūc octau⁹ q seqt^r de-
bet t⁹ cio loco poni. vñ vsus **Q**ñ
otinuas vndenis dena noueq;. **M**aiore tern⁹ tē octōari⁹ esto

Secunda ps octauu libri

De Termino paschali.

De termino paschali t'plex dat' rō. Priap clau'es mosaicas. Secūda p etatē lune. Tercia p tabulas manuales. de q'rum q'libz vīdēdū ē. **S**i p'mo de clauibz. Et iō vīdēdū est. quid sit clauis et vñ dicat'. et vñ h'eat ortū. et ad q'd inuēta fuit. Clauis ē nuērus variabil' dat' āno ad inuēniendū p'ncipia quūq; mobilium festitatū. s. septuagē. q'drage' paschatis. rogatio^m. et p'nte. et iō sūt quūq; clau'es. et q'dlibz p'dcōz festoz bz. xxxv. dies. i. q' bz sp' celebra't. A sede aut' cuiuslibz clauis nuēran't dies. xi. vsq; ad intū ipōru. xxxv. diez. p' h'ec infra ptēbūt. Et dē clauisp' s'it'udēz. qz sic p' clau'es hostia reban't ita p' talē numerū p'ncipia dēz festitatū nob' denōntur. Ont autēz ortū iste clau'es terminōz a. xix. ānis cicli lunare et. vii. diebus septiane. Vnde prima clauis est. xxi. Clau'es aut' alioz annoz sic formātur. addam' ei semp clau' p'cedētis anni. xix. et sūma inde pueniens erit clauis seqūtis anni. si non supat. xl. si vero sūma illa supat. xl. abiectis. xxx. residuum erit clauis sequentis anni. Verbi gracia. Clauis p'mi āni

De Termino paschali.

est. xxi. cui si iūgantur. xix. ērt. xlv. vñ abiectis. xxx. remanēt. xv. qui numer' ē clauis sequētis āni. et ita fōr'n' vsq; ad. xix. annos p' ordīnē. qz non p'cedz vltra. xix. nūm. sed reu't' ad pōrem. vñ ciclus clauū aurei numeri. et epactaz nō drnt quātitate. differt tñ p'n'. qz ciclus epactaz incipit a septēbri. ciclus aut' aurei nūi et clauū a ianuario. vñ si xlm' scire q'tus sit annus cicli et aurei nūi et clauū. possum' scire p' diuisione; annoz dñi. factā supi' m. ti. de epacta. Inuento q'tus sit ann' clauum possumus scire que s' clauis illius anni p' aliam hāc tacōnez. Numerus enī ille qui remanet de diuisione annoz dñi. nūari d'z p' sūmitates. v. digitoz ichwā° a pollice. et si nū' t'ina' i pollice. dē addē. xxi. et sūma in pueniens erit clauis illi' āni. Si vō nūs fin' i idice. dē addē. xii. Si i me°. xxi. Si i anulari. xix. Si i auriculari. vii. et si sūma in pueniens excesserit. xl. abiectis. xxx. qd remābit erit clauis q' addi' bis v' s'ibz ofiet'. Viginti q; tredecī pl' asse tricenos. Vñ vicena epta digitis p' clauibz apta. Sedes q'dē clauū nūq' iueiunt i kl. n' s' hāc hāz. g. Priā g°. g. ianuarij est

Secunda pars octavi libri

clavis septuagesime ultima g.
eiusdem mensis e clavis xl. a scda
g. martij e clavis paschatis.
tercia g. apl e clavis rogatio
nu. vltia g. apl e clavis pente.
vn vsus. **V**ltima g. pma iani
martisq; secunda. **A**pl terna tibi
figt a vltia clauē. **H**abita g.
clauē am incipe cōputare a sede
clavis a eple illā i diebz kal. p
ordīne pcedēdo a vbi termina
bit ibi erit termin⁹ solēnitatis.
ita q i pxiō die dñico ibi sequē
ti erit iūtiū solēnitatis cui⁹ e cla
uis. s. rogatoēs icipiūt i seqnti
die lune. a si fuerit bisext⁹ cui⁹
bit clauē e vna dies addēda.
Possū⁹ etia; scire paschales
terminos p etatē lune e rōnē
sequimur iuxta osuetudinē iudeo
rū. de q tal clat regula. **A**ccipe
lunā qcuq; e i festo ephie a p
fice illā pcedēdo p dies kl. ordi
nate vsq; ad. xl. dies. a si fuerit
bisext⁹ vsq; ad. xli. a i pxiō die
dñico subsequēti erit iūtiū sep
tuagesimē. vn vsus. **A** festo stelle
numerādo p fice lunā. **X**i. dies
post. lxx. fiet. **B**isext⁹ qñ fuerit
sup addit vn⁹. **S**i cadat i lucē
dñi tūc sume seqntē. **S**i cadat
i feriā septenā sitq; bisext⁹. **L**in
que diē dñi p mū sumasq; secu
dū. **H**abita g. lxx. terminos a
haz mobilū festiuitatū facile

De termino paschali.

scire potēs. **N**ā a. lxx. vsq; ad q
dragesimā sūt tres itegre septi
mane. a. xl. vsq; ad pascha sūt
vi. iteg⁹ septiane. a pascha vō
vsq; ad diē lune rogationū sūt
v. septiane. a vn⁹ dies. **A** pas
cha vō vsq; ad pte. oputatur
qnq; decē dies. **T**erminū qz
paschalē his vsib; scire potēs.
Post nonas martis vbi sit lūa
noua reqre. **T**ercia lux dñi pxi
ma pascha t. **R**ursum vbi cū
qz p. xij. kl. apl. luna. xñj. re
perit i dñica pxiā pascha cele
brat. **I**tē qliscūq; luna fuerit in
kl. ianuarij talē fac eā in festo
scī bñdicti. siue. xij. kl. apl. **E**t
illā oputes vsq; ad. xñj. a ibi
erit pascha lxxbreoz. **R**ursum
ab p d⁹ martij vsq; ad nonas
apl sūt dies. xxi. qcuq; g. illo
rū lūa fuerit pma oputet vsq;
ad. xñj. a ibi erit pascha lxxbre
oz. **E**st etiā a alia rō iuēmedi
pascha p etatē lune. qm qñ lu
na currit p. i. erit pascha dñica
i. p⁹ nonas apl. qñ currit p ij.
erit dñica. i. p⁹ viij. kl. apl. qñ
currit p. iij. erit dñica. i. p⁹ p d⁹
aplis. qñ p. iij. erit dñica. i. p⁹
ñj. nonas apl. qñ p. v. erit dñi
ca. i. post. ix. kal. apl. qñ p. vi.
erit dñica. i. p⁹. iij. p d⁹ apl.
qñ p. viij. erit dñica pma p iij.
kl. apl. qñ p. viij. erit dñica. i.

Secūda ps octauū libri.

post. xiiij. kl. ma. qñ p. ix. erit
dnica. i. post. viij. p. dñs aprilis
qñ p. x. erit dnica. i. post. vi. kl.
april. qñ p. xi. erit dnica. i. post.
xvii. kal. ma. qñ p. xii. erit dnica.
i. post. p. die nonas apl. qñ
p. xiiij. erit dnica. i. post. ix. kal.
aplis. qñ p. xiiij. erit dnica. i.
post. ij. p. dñs aplis. qñ p. xv. e
rit dnica. i. post. iij. kal. aplis
qñ p. xvi. erit dnica. i. post. xii.
kal. april. qñ p. xvii. erit dnica.
i. p. v. yd. april. qñ p. xv
iij. erit dnica. i. post. iij. yd. a
pril. qñ p. xix. erit dnica. i. post.
xv. kal. ma. **T**abulas insup
manuales nonnulli ad iuuenien
dos paschales terminos ofice
re sicut diomisi p. fidor. a q. dñ
alij q. s. ad pñs duxim. dñm. t.
tēdas ne difficultas sit nimis
onerosa. Ad pñs igit. sufficiat
ant carmina nrā infra scripta.
Ecce gñe nob. bello karnē kaue
am. **B**ellū sepe gerēs etiā pu
to delicit hostē. **M**ox aīe lucrū
iuenies cū religiosus. **I**n istis
vñsibus sūt. xix. dictōes. xix. an
nis cīclī lunaris seruiētes. p. ma
p. mo. secūda secūdo. a sic p. or
dīne sūpto initio a p. mo. anno
cīclī a q. ta sūt p. n. hā dictōis
īn ordīne alphabeti q. nō desī
nat ī m. tota die aplis oputā
do a mensis pñcipio vñs finē

De termino paschali.

erit termin. pasche hebreor. i.
luna. xiiij. a ī p. n. dnica. **S**be
quēti erit pascha nrm. sicut ī
p. te. vi. sub tractatu de pascha
plēdictū ē. **I**bi ē patz q. re sup
vi. kal. april. scribit. ī kalēda
rio resurrectio dñi. **S**i vō dīz
ctio desinit ī m. q. ta erit ei. p. n.
ma litera ī alphabeto tota die
marcij oputādo a mēsis fine vñs
pñcipiū erit terminus pas
chalis iudeor. a ī p. n. die dñi
eo q. p. stea occurrerit descēden
do vñs finē erit pascha nrm
hoc cauti. obseruādo q. karnē
a kaueam. ī p. fatī vñs b. debet
scribi p. k. a hostē debet scribi p.
h. q. ī hoc loco p. hā reputat.
Pot etiā a alit. pascha facile ī
ueniri. **P**one ei ī kalēdario tuo
ī margie aureū numer. seqntē
vñs iuxta. xii. kal. april. pone
xvi. iuxta. xi. kal. pone. v. iux.
ix. kl. xl. iij. iux. viij. kl. ij. iux.
vi. kl. x. iuxta. iij. kl. xvij. iux.
iij. kl. viij. **I**tē iux. kl. ap. xv. iux.
iij. nonas apl. iij. iux. ij. non.
xii. iux. nonas. i. iux. viij. yd. dñs.
ix. iux. v. yd. xvij. iuxta. iij. yd.
dñs. vi. iuxta. ij. yd. xiiij. iux.
yd. iij. iuxta. xvij. kl. mai. xi.
iuxta. xv. kl. xix. iuxta. xiiij. kl.
viiij. **V**olēs g. terminū pasche
iuenire adde vñū ānis dñi tūc
currentibz postea diuide ipsos.

Secunda pars octavi libri.

quoties poteris p. xix. a si dñi
fio pficiat i. xix. ita qd ml supsit
recurre ad kalēdariū tuum a i
die illa iux quā iuemes scriptū
xix. erit pascha hebreoz qd sep
celebrant in xññ. luna. 7 in se
quēti dñica erit pascha nostr.
Si vō aliqd supsit sup vltia.
xix. puta. v. xl. x. l. xv. dies tūc
pascha hebreoz erit in die illa
iuxta quā scriptū iuemes. v. ul
x. l. xv. a sic de aliis pmissis nu
meris a dieb; a i sequēti dñica
erit pascha nrm. qd nō pōt eē
añ. xi. kal. apl. nec p. vii. kl.
ma. vbi grā. **N**oc āno oputāt
ām dñi mille ducenti octoginta
sex. qz mille ducenti septuagita
tres sūt rē dñi p. xix. sup sūt
g. xññ. de pmissio numero qb
addit vn? a sūt. xññ. vbi g. i
ueneris i tuo kalēdario hūc nu
mez ibi erit b. āno pascha iu
deoz. i sequēti vō āno erit vbi
iuemes scriptum. xv. a sic vsq;
ad. xix. postea vō reditur ad p
mū a sic ppetuo fiet. **P**er eū
dem qz modū poteris terminū
lxx. iuēire. **P**one em i kalēd
tuo i margie iuxta. xvi. kl. feb.
hūc numez. vii. **I**tē in eadē li
nea pone. xvi. iuxta. xv. kl. feb
pone. v. iuxta. xññ. kal. x. iuxta
xñ. kl. ii. iuxta. x. kl. x. iux. vii.
kal. xix. iuxta. vii. kl. vii. iuxta

De termino paschali.

v. kal. xv. iuxta. ii. kl. ii. iux
ta. ii. kal. xñ. **I**tē iuxta kalēd
februarij vññ. **I**tē in eadē linea
xvñ. **I**tē iuxta. ii. nonas feb.
ix. iuxta nonas. xvñ. iuxta. vii.
pd. feb. vi. iuxta. vi. pd. xññ
iuxta. v. pd. ii. iuxta. ii. pd.
xi. iuxta pd. xix. **D**iuisis g.
ānis dñi p. xix. ut pmissus ē vi
de qd nūs supest sup. xix. a vbi
illū in ipso kalēdario iueneris e
rit ibi termin? septuagesime.
q semp ē in luna. xi. a in sequēti
dñica septuagesimam celebra
mus q nō pōt eē añ. xv. kl. feb.
nec post. ix. kalēd. martij. sicut
nec quadragesima pōt eē ante
vi. pdus feb. nec post. ii. pdus
martij. **E**odē etiā mō termi
nus pente. iuēiri pōt. **P**one ei
in kalēdario tuo i margie iu
xta. vii. pd. ma. xvi. iuxta. vi.
pdus. v. iuxta. ii. pd. xññ. iux
ta. ii. pdus. ii. iuxta pdus. x.
Itē iuxta. xvñ. kal. iunij. xvñ.
iuxta. xv. kl. vii. iuxta. xñ. kl.
xv. iuxta. xñ. kl. ii. iuxta. x. kl.
ii. iuxta. ix. kl. i. iuxta. vii. kl. xi
iuxta. v. kl. xvñ. iuxta. ii. kl.
vi. iuxta. ii. kl. xññ. **I**tē iux. kl.
iunij. ii. iuxta. ii. nonas. xi. iux
ta nonas. xix. iux. vii. pd. vii.
Diuisis g. annis dñi p. xix.
numez illū q superit sup. xix. q
re in pmissis locis kl. a vbi illū

Secunda ps octauū libri

inuenieris. ibi erit p̄te. hebreo
rū. qđ sēp ē i luna q̄rta a sequē
ti die dñica erit p̄te. nostz qđ
nō pōt ēē ante. vi. ydus maij.
nec post ydus iunij. sicut nec
rogationes ēē p̄nt añ. vi. kal.
mai. nec post. iij. kalen. iunij.
Pōt etiā pascha alit̄ iueniri p
hāc tabula. v. xxv. xij. ij. xxij.
x. xxx. xvij. vij. xxvij. xv. iij.
xxij. xij. i. xxi. ij. xxix. xvij.
Isti numeri rep̄tant quosdā
dies aprilis a marcij in q̄bz cō
tingit pascha hebreoz op̄tā
do dies illos a p̄ncipio ipsorū
mēsiū. ita qđ ipsi numeri a. xx. i
fra r̄ndeant apli. a viginti sup
marcio. **H**oc aut̄ vult dicere
hxc tabula qđ i p̄mo anno cicli
lunaris ē pascha hebreoz. in
quīta die intrātis aplis. in secū
do anno eiusdē cicli ē. xxv. die
intrātis marcij a sic de alijs. do
nec numeri ipsi tabule opleā
tur. **P**ostea redit̄ ad p̄mū an
nū cicli. **Q**ualit̄ aut̄ inueniāt̄
annū cicli dictū ē sup̄ vbi agit̄
de epacta. **Q**uare festa salua
toris excepto festo natalis sint
mobilia dictū ē in. vi. pte sub
festō natalis. **V**ltio nota ē
ysidorū qđ int̄ latinos a grecos
ē varietas sup̄ termino festiuit̄
tatis paschalis. qđ puenit qđ
latini a. iij. nonas marcij vsq̄

De ciclis qđ sint a quot sint.

in. iij. nonas aplis p̄mī mēsis
lunā req̄rūt. a si. xv. luna die
dñica puenit in aliā dñicam
paschā p̄trabunt. ut p̄missū
est. **H**eci vō obseruat p̄mā
lunā ab. viij. ydus marcij vsq̄
in diem nonā aprilis.

De ciclis qđ sint a quot sint.

OVia in plerisq̄ b9 ptis
locis de ciclo mentio fa
cta est. ideo de ciclo aliqua dis
camus. **N**otandū ē ergo qđ
ciclus est spaciū aliquorū
annorum in serediens fm ali
quos numeros. et dicitur qđ
ciculus p duplicē sinecopam.
Est enī ciclus vocatus eo qđ in
orbem digestus sit a qđ in cir
culum dispositū ordinem com
plectatur. annorū sine varieta
te a sine arte. **S**ūt aut̄. vi. ci
cli. **P**rimus solaris incipiens i
vi. kalend marcij in festo mas
thie. ostans ex. xxvij. ānis cō
tinens occurrētes a regulares:
solares. a lras dñicales. a an
nos bisextiles a cōmunes. **S**e
cūdus ē ciclus decēnouenalis.
ostans ex. xix. annis. a incipit
a ianuario otinens in se aureū
numez a clauēs terminorū.
Terci⁹ ē ciclus lunaris incipi
ens filr a ianuario hñs. xix. an
nos. incipit at. iij. āno cicli decē
nouenalis. hūc inueniūt romani

Secunda pars octauū libri.

ut sciret q̄ hora luna a sole acce-
deret. **S**ed q̄ p̄cessu t̄pis hec in-
uentio falsificata est n̄bil opa-
mur s̄m hūc cīclū. **Q**uart⁹ ē
epactalis incipēs. v. kalend.
septēbris. h̄ns s̄lit annos. xix.
otinēs in se regulares: lunares:
et epactas. et annos cōes et em-
bolismales. **Q**uintus ē cīclus
magn⁹ et stās ex q̄ngētis. xxxij.
ānis. v̄l s̄m alios q̄ngētis. xxx.
ānis. s̄; quē f̄cēt tabula dyo.

Sextus ē cīcl⁹ indictional con-
stans ex. xv. annis. et otinet in-
dictiones. Romani em̄ q̄ diffi-
cile erat de remotis mūdi p̄tib⁹
venire singul⁹ annis romam ad
soluenda tributa p̄ eos p̄uic̄ns
indicta statuerūt q̄ saltē singu-
lis q̄nquēnis soluerēt ita q̄ p̄
mo quinquēnio appōtarēt p̄
tributo ferrū p̄ fabricandis ar-
mis. **I**n secūdo q̄nquēnio argē-
tū p̄ stipēdis militib⁹ erogan-
dis. **I**n terciō aux p̄ simulacris
fabricandis. et sic sēp post aux
q̄d in anno. xv. ferebat⁹ incipie-
bat q̄nquēniū q̄ ferrū iterū sol-
uebat⁹. et sic erat q̄si q̄dam cir-
cul⁹ t̄pis. **Q**uia ergo romani
sic fieri idixerūt ideo illi anni in-
ditio nūcupati sūt. de q̄ dictū ē
sup̄. **P**remissum aut̄ spaciū. v.
annoz̄ uocatū ē lustrū q̄ uenē-
tib⁹ nūc̄ns p̄uiciāz cū tributo

De finali occlusionē h⁹ libri.

cū cereis et aliis p̄ciosis sūptib⁹
v̄l lustrabant.

Finalis cōclusio h⁹ libri.
Nemo i hoc ope diuina of-
ficia sufficiēt existimet cē
exposita. ne forte opus extollē
do hūanū diuinū ip̄rouide ex-
temuet sacramētū. **I**n diuīs nā
q̄ officis p̄serti m̄sse tot et tā-
ta sūt iuoluta m̄steia ut nemo
m̄si p̄ vnctionē edocet⁹ ea suffici-
at explicare. **Q**uis ei nouit or-
dinē celi et ponit rōes ei⁹ i terra
Scrutator q̄ppe maiestatis op-
p̄met⁹ a gl̄a. **E**go v̄o nō p̄ua-
lēs lippitib⁹ ocul⁹ solē i rota cō-
spicē tāti m̄sterij maiestate q̄si
p̄ sp̄culū i enigmate m̄biuifus
sū itueri. nec p̄netrās ad iterio-
ra cenaculi s̄ p̄ forib⁹ assidēs in
v̄stibulo egī diligēt⁹ ut potui.
nō sufficiēt ut volui cū in hūa-
nis iuētionib⁹ m̄l sit ex oī pte p̄-
fectū. **N**ēp̄ p̄t inumeras atq̄
iēuitabiles negociōz̄ aplice se-
dis iūctas necessitudines q̄tis
die more fluctuū emergētēs. q̄
studētis et ad sup̄iora tēdētis ob-
tūdūt aim q̄si p̄plex⁹ atq̄ va-
riis et iēuitabilib⁹ irretit⁹ nexib⁹
vacat ad plenū nequū ut velle
q̄mmo vix valui meditata dis-
ctare nedū ocip̄re meditāda.
Nā cuiusq̄ anim⁹ ad plā diuī-
sus sit p̄fecto ad singla minoz̄.

Secunda ps octavi libri.

Quo circa non solū benignū se-
dulo implozo lectorē. vix etiā
liberū desidero correctorē. **E**m-
uero negare nequeo quā plu-
ra inserta sint in hoc opusculo
que pnt iusto iudicio nulla te-
meritate culpari. **N**ex si qd
forte laude dignū reperiēt in
eo diuine grē penitus ascribat.
Nam omne datū optimum et
omne donū pfectum de sursum ē
descendēs a patre luminū. **S**i
quid vō indignū insufficiētie
deputetur humane. **N**am cor-
pus qd corrūpitur aggrauat
animū et deprimit terrena iha-
bitatio sēu multa cogitatem.
Aut siquidē pprie aut eoz for-
tassis quoz dicta plerūqz po-

De finali oclusione b⁹ libri.

tius recitādo q̄ approbādo hic
introducā noscūt. **N**ec enim
tā ex diuersis aliorū libellis et
cōmentarijs more mellifican-
tis apīs q̄ ex his que mibi di-
uina grā ppmauit fructuose
collegi et hāc doctrinā interno
fluentē nectare velut fauū mel-
lis in diuinis officijs speculari
volentibus diuino suffultus p-
sidio ppmaui hanc solū apud
hoīes ex ingēti ppresso labore
mercedem expectans ut apud
miserīcordissimū iudicē p pec-
catis meis deuotas orationes
effundant.

Explīcit rōnale diuinorū
officiorū. **D**eo grās.

